

Förvaltningsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av polislagen och till lagar som har samband med den

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av polislagen och till lagar som har samband med den (RP 182/2025 rd): Ärendet har remitterats till förvaltningsutskottet för betänkande och till grundlagsutskottet och social- och hälsovårdsutskottet för utlåtande.

Utlåtanden

Utlåtande har lämnats av

- grundlagsutskottet GrUU 14/2026 rd
- social- och hälsovårdsutskottet ShUU 8/2026 rd

Sakkunniga

Utskottet har hört

- specialsakkunnig Helinä Tiura-Virta, inrikesministeriet
- konsultativ tjänsteman Jere Lumme, finansministeriet
- överinspektör Marja N. Pulkkinen, undervisnings- och kulturministeriet
- regeringsråd Joni Komulainen, social- och hälsovårdsministeriet
- överinspektör Tanja Muotka, dataombudsmannens byrå
- polisjurist Visa Weckström, Polisstyrelsen
- chefsjurist Jan Sjöblom, skyddspolisen
- lagstiftningsråd Anne Ihanus, staben för Gränsbevakningsväsendet
- jurist Pirkko Alamäki-Karkiainen, Tullen
- dataskyddsjurist Lasse Mäkinen, Helsingfors stad
- ledande expert Markku Rajamäki, Finlands näringsliv rf

Skriftligt yttrande har lämnats av

- justitieministeriet
- försvarsministeriet
- undervisnings- och kulturministeriet
- kommunikationsministeriet
- Åklagarmyndigheten
- Brottsförhållningsmyndigheten

Betänkande

- centralkriminalpolisen
- Migrationsverket
- Polisstyrelsen
- Huvudstaben
- Försörjningsberedskapscentralen
- Institutet för hälsa och välfärd (THL)
- Flyktingrådgivningen rf

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås det att polislagen, lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet, lagen om behandling av personuppgifter vid Gränsbevakningsväsendet, lagen om gränsbevakningsväsendets förvaltning, lagen om brottsbekämpning inom Tullen, lagen om behandling av personuppgifter inom Tullen, lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom Försvarsmakten, lagen om försvarsmakten, lagen om behandling av personuppgifter inom Försvarsmakten och lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen ändras.

De bestämmelser om rätt att få information och om utlämnande av information som finns i polislagen och lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet ska ändras så att de bättre än i nuläget möjliggör polisens informationsutbyte med andra myndigheter bland annat för att förebygga, avslöja och utreda brott. Det ska i lagarna föreskrivas om polisens rätt att trots sekretessbestämmelserna lämna ut information både på begäran och på eget initiativ. Det föreslås att det i polislagen ska föreskrivas om polisens rätt att lämna ut information i situationer där det behövs på grund av en uppgift som ankommer på polisen, någon annan myndighet eller den som sköter ett offentligt uppdrag eller är nödvändigt på grund av ett viktigt allmänt eller enskilt intresse. Information ska få lämnas ut inte bara till myndigheter och sammanslutningar som sköter offentliga uppdrag utan också till privata aktörer under de förutsättningar som anges i lagen. Det föreslås också att det i polislagen ska tas in en uttrycklig bestämmelse om utlämnande av information till aktörer med anknytning till kritisk infrastruktur. Bestämmelserna i polislagen om rätt att få information av privata sammanslutningar och personer preciseras bland annat så att tillgång till information är möjlig för att avvärja en fara som hotar liv eller hälsa samt för att nå vissa efterlysta personer. I polislagen föreslås en ny bestämmelse om polisens möjlighet att under vissa förutsättningar i enskilda fall få information om en persons identitet och närvaro av en tillhandahållare av social- och hälsovårdstjänster.

I bestämmelserna om Gränsbevakningsväsendets, Tullens och Försvarsmaktens rätt att få information och utlämnande av information föreslås motsvarande ändringar till den del ändringarna gäller Gränsbevakningsväsendets, Tullens och Försvarsmaktens lagstadgade uppgifter. Det föreslås att Migrationsverket ges rätt att få information om vissa efterlysningar och åläggs skyldighet att till polisen lämna uppgifter om en efterlyst persons identitet och närvaro i Migrationsverkets lokaler. Lagstiftningen ska dessutom samordnas med den allmänna lagstiftningen bland annat genom att bestämmelserna om tekniska anslutningar slopas.

I regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering sägs att regeringen undanröjer hinder för informationsutbyte inom brottsbekämpningen och ökar polisens möjligheter att lämna

Betänkande

ut sekretessbelagda uppgifter till olika myndigheter, bland annat för att förhindra brott och garantera säkerheten. Enligt regeringsprogrammet stärks också den nationella säkerheten och samhällets kristålighet. Genom de ändringar som föreslås i propositionen ska målen i regeringsprogrammet förverkligas.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Huvudsakligt innehåll och mål för reformen

I propositionen föreslås det att bestämmelserna om polisens och andra säkerhetsmyndigheters rätt att få och lämna ut information ändras. Syftet är att regleringen i polislagen (871/2011) och i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (616/2019, polisens personuppgiftslag) ska möjliggöra ett effektivt och ändamålsenligt informationsutbyte mellan polisen och andra myndigheter samt mellan polisen och privata aktörer, särskilt för att förbättra det brottsförebyggande arbetet och garantera samhällets säkerhet. Syftet är att regleringen bättre ska leva upp till de krav som ställs av omvärldsförändringarna.

Det föreslås att polisens möjligheter att lämna ut information även på eget initiativ ska förtydligas. Dessutom är syftet att klargöra polisens rätt till information av social- och hälsovården, till exempel för att förebygga, avslöja och utreda brott och hitta försvunna personer. Bestämmelserna i polislagen och polisens personuppgiftslag om nationellt informationsutbyte förtydligas och uppdateras också så att gällande allmän lagstiftning beaktas bättre i bestämmelserna. De föreslagna ändringarna i bestämmelserna om Gränsbevakningsväsendet, Tullen, Försvarsmakten och Migrationsverket stöder de ovannämnda målen med tanke på verksamheten vid dessa myndigheter.

Syftet med de föreslagna lagändringarna är att i enlighet med målen i regeringsprogrammet undanröja hinder för informationsutbyte i brottsbekämpningen, öka polisens möjligheter att lämna ut sekretessbelagda uppgifter bland annat för att förebygga brott och garantera säkerheten samt att stärka den nationella säkerheten och samhällets kristålighet. Ändringarna syftar också till att säkerställa att bestämmelserna om polisens nationella informationsutbyte stöder myndighetssamarbetet och särskilt behoven av administrativ brottsbekämpning.

Förvaltningsutskottet har i sitt betänkande om statsrådets redogörelse för den inre säkerheten 2021 (SRR 4/2021 rd) fäst uppmärksamhet vid de utmaningar som påverkar informationsflödet mellan myndigheterna och sett det som nödvändigt att de behöriga myndigheterna har tillgång till all väsentlig information som behövs för att bereda sig på olika hot mot den inre säkerheten, förebygga hotsituationer och säkerställa ett smidigt myndighetssamarbete (FvUB 19/2021 rd).

I den redogörelse om den inre säkerheten (SRR 6/2025 rd) som behandlats under den innevarande valperioden låg fokus på förändringarna i den säkerhetspolitiska miljön och deras konsekvenser för den inre säkerheten och myndigheternas verksamhetsmiljö. Den yttre säkerheten har förändrats i grunden och för en lång tid framöver. Rysslands anfallskrig mot Ukraina och det

Betänkande

geopolitiska brytningsskedet i världen återspeglas kraftigt på Finlands inre säkerhet och gör den svårare att förutsäga. I sitt betänkande (FvUB 5/2026 rd) om redogörelsen och även i många andra sammanhang har utskottet ansett att säkerhetsfrågorna måste granskas som en omfattande helhet för att faktorer och fenomen som påverkar Finlands säkerhet samt sambanden mellan dem ska kunna upptäckas så effektivt som möjligt.

I betänkande FvUB 5/2026 rd behandlas bland annat brottsligheten i Finland, narkotikabruk och narkotikabrottslighet, allvarlig ungdoms- och gängbrottslighet, organiserad brottslighet, våldsam extremism och terrorism, informationspåverkan, skydd av kritisk infrastruktur samt nya teknikers konsekvenser för den inre säkerheten. Det kan noteras att polisens verksamhetsmiljö har förändrats avsevärt under de senaste åren, vilket har medfört nya utmaningar även när det gäller informationsutbyte. Som det konstateras i motiveringen till propositionen har digitaliseringen av samhället och den anknytande tekniska utvecklingen, ökningen av datavolymer och överföringen av tjänster till datanät lett till en betydande ökning av it-brottslighet och att så kallad traditionell brottslighet allt oftare sker via datanät. I synnerhet narkotikahandeln har i allt högre grad börjat utnyttja datanäten. Dessutom fortsätter olaglig vapenhandel, bedrägerier och ekonomisk brottslighet, hatbrott, hot och utpressning samt komplex sexuell brottslighet på nätet att växa internationellt. Kriminella arbetar också i stor utsträckning på den så kallade mörka webben (TOR-nätverk), vilket skapar särskilda utmaningar för brottsbekämpningen. Den öppna och den mörka webben har också på ett betydande sätt blivit en viktig miljö för brottsbekämpande myndigheter och andra myndigheter under det senaste decenniet. Digitaliseringen av samhället och människors nätverkande med hjälp av olika sociala medier har dock skett så snabbt att lagstiftningen inte har hållit jämna steg med förändringarna. Den yrkesmässiga och organiserade brottsligheten har likaså ökat under de senaste åren. I Finland har man också observerat lokala kriminella nätverk (gatugång).

Polisen och de andra myndigheterna för den inre säkerheten ansvarar för den första insatsen i de flesta säkerhetsrelaterade situationer, från olyckor i vardagen till allvarliga säkerhetshot och undantagsförhållanden, inklusive hybridsituationer. Utskottet betonar vikten av en gemensam lägesbild för de olika myndigheterna och förvaltningsnivåerna i en omvärld som ständigt förändras och är svår att förutse. För att skapa en gemensam lägesbild krävs ett smidigt informationsutbyte mellan de olika aktörerna i rätt tid. Nationellt och internationellt förvaltningsövergripande samarbete är nödvändigt för att förutse och bekämpa allt mer varierande säkerhetshot.

Ett effektivt sätt att ingripa mot organiserad brottslighet är förebyggande administrativ brottsbekämpning, som utförs av polisen som en del av deras förebyggande verksamhet. Administrativ brottsbekämpning avser de olika typer av metoder som finns tillgängliga för offentliga myndigheter för att förhindra att samhällets lagliga infrastruktur utnyttjas, särskilt för brottslig verksamhet. Syftet är bland annat att säkerställa att enskilda myndighetsbeslut, till exempel tillståndsbeslut, inte främjar den organiserade brottslighetens verksamhetsförutsättningar eller möjliggör fortsatt brottslig verksamhet. Den administrativa bekämpningen gör det möjligt att bekämpa organiserad brottslighet, undergräva dess verksamhetsförutsättningar och minska de hot och skador som den organiserade brottsligheten innebär för samhället. I den administrativa kampen mot organiserad brottslighet är utbytet av

Betänkande

information mellan olika myndigheter och andra aktörer centralt. Den föreslagna regleringen stöder också behoven av administrativ brottsbekämpning.

Grundlagsutskottet och social- och hälsovårdsutskottet har lämnat utlåtanden om propositionen (GrUU 14/2026 rd, ShUU 8/2026 rd). Lagförslagen kan enligt grundlagsutskottet behandlas i vanlig lagstiftningsordning, men

- lagförslag 1 bara om utskottets konstitutionella anmärkningar till 4 kap. 3 § 1 och 2 mom., 4 kap. 5 § och 7 kap. 2 § 1 och 2 mom. beaktas på behörigt sätt,
- lagförslag 3 bara om utskottets konstitutionella anmärkningar till 20 § 1 och 2 mom. och 20 a § beaktas på behörigt sätt,
- lagförslag 4 bara om utskottets konstitutionella anmärkningar till 17 a § 1 och 2 mom. beaktas på behörigt sätt, och
- lagförslag 5 bara om utskottets konstitutionella anmärkningar till 2 kap. 14 § 1 och 2 mom., 2 kap. 14 a § och 4 kap. 2 § 1 och 2 mom. beaktas på behörigt sätt.

Sammantaget anser förvaltningsutskottet att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker lagförslagen, men med de synpunkter och ändringsförslag som framgår nedan.

Utskottet påpekar att ett effektivt genomförande av de föreslagna bestämmelserna förutsätter utbildning och anvisningar om tillämpningen av bestämmelserna. Framför allt med avseende på den nya regleringen om tillgång till uppgifter från social- och hälsovården menar utskottet att det är viktigt att utbilda både social- och hälsovårdspersonal och personal vid polisen, Gränsbevakningsväsendet och Tullen samt att utarbeta gemensamma anvisningar och verksamhetsmodeller. Det är också viktigt att utvärdera genomförandet och effekterna av lagstiftningen.

Rätt att få uppgifter av privata sammanslutningar och personer

Polislagens 4 kap. 3 § föreskriver om rätten att få information av privata sammanslutningar och personer. I lagförslag 1 i propositionen föreslås det att 1 mom. ändras så att polisen på begäran av en polisman som hör till befälet har rätt att av privata sammanslutningar och personer få information som behövs för att förebygga, avslöja eller utreda brott, för att avvärja en fara som hotar liv eller hälsa eller för att nå en efterlyst person som ska anhållas, häktas eller gripas, oberoende av att sammanslutningens medlemmar, revisorer, verkställande direktör, styrelsemedlemmar eller arbetstagare är bundna av företags-, bank- eller försäkringshemlighet. I momentet föreskrivs att rätten att få information också ska gälla avslöjande av brott och förebyggande av brott, medan den gällande bestämmelsen nämner förhindrande och utredning av brott. I momentet tas också in rätt att få information för att avvärja en fara som hotar liv eller hälsa.

Grundlagsutskottet noterar att den rätt att få information som föreslås i 4 kap. 3 § 1 mom. i lagförslag 1 gäller information som behövs för de syften som anges i bestämmelsen, men det informationsinnehåll som omfattas av rätten räknas inte upp uttömmande på det sätt som förutsätts i grundlagsutskottets etablerade tolkningspraxis. Samma anmärkning gäller också 20 § 1 mom. i lagförslag 3 och 2 kap. 14 § 1 mom. i lagförslag 5. Den föreslagna regleringen måste ändras så att de uppgifter som ska lämnas ut definieras uttömmande i bestämmelsen, med

Betänkande

beaktande av regleringssammanhanget, eller så att utlämnandet av uppgifterna kopplas till att uppgifterna är nödvändiga. Detta är en förutsättning för att lagförslag 1, 3 och 5 ska kunna behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Förvaltningsutskottet anser att det i de ovannämnda bestämmelserna inte är möjligt att på det sätt som grundlagsutskottet förutsätter uttömmande definiera datainnehållet i de uppgifter som får lämnas ut. Därför föreslår utskottet att 4 kap. 3 § 1 mom. i lagförslag 1, 20 § 1 mom. i lagförslag 3 och 2 kap. 14 § 1 mom. i lagförslag 5 ändras så att behövlighetskriteriet ändras till ett nödvändighetskriterium på det sätt som framgår av detaljmotiven.

I den mån det i propositionen har föreslagits att förhindrande av brott ändras till förebyggande av brott, kan ändringen enligt grundlagsutskottets mening inte anses vara helt problemfri med tanke på noggrann avgränsning och exakthet. I den mån bestämmelsen möjliggör mycket omfattande tillgång till uppgifter från en privat aktör även i situationer där det nödvändigtvis inte föreligger en konkret och individualiserad brottsmisstanke, framstår det på basis av propositionens motivering som tämligen oklart på vilka villkor polisen kan få uppgifterna. Enligt grundlagsutskottets utlåtande bör förvaltningsutskottet precisera den föreslagna regleringen.

Den föreslagna formuleringen motsvarar ordalydelsen i 1 kap. 1 § i polislagen, noterar förvaltningsutskottet. Det förebyggande av brott som avses i 1 kap. 1 § i polislagen är som begrepp mer vidsträckt än förhindrande av brott. I uppgifter som hör till brottsförebyggande verksamhet kan brottsbekämpning också ske i ett tidigare skede än vad som avses med förhindrande. Förhindrande av brott, som definieras i 5 kap. 1 § polislagen, är ett underbegrepp till begreppet förebyggande av brott. Förhindrande av brott avser en situation där ett brott redan har begåtts och man försöker förhindra eller avbryta det. I de olika situationer som avses med förebyggande av brott kan möjligheten till brott vara mer avlägsen.

Förvaltningsutskottet anser det viktigt att polisen, Gränsbevakningsväsendet och Tullen inom ramen för sina befogenheter har möjlighet att få information i uppgifter som gäller förebyggande av brott. Utskottet anser att det nödvändighetskriterium som föreslås ovan för 4 kap. 3 § 1 mom. i lagförslag 1, 20 § 1 mom. i lagförslag 3 och 2 kap. 14 § 1 mom. i lagförslag 5 begränsar tillgången till information i den mån att begreppet förebyggande inte behöver ändras till förhindrande. Nödvändighetskriteriet ställer en hög tröskel för tillgången till information. Den som begär ut information måste motivera varför uppgifterna är nödvändiga i det enskilda fallet. Följaktligen föreslår utskottet inte att bestämmelserna ska preciseras i detta avseende.

Grundlagsutskottet fäster dessutom uppmärksamhet vid att den föreslagna regleringen inte preciserar vilka privata sammanslutningar eller personer rätten att få uppgifter avser. Regleringen förefaller möjliggöra tillgång till uppgifter från vilken privat sammanslutning som helst och från vilken privatperson som helst. Förvaltningsutskottet bör precisera regleringen också i detta hänseende.

Enligt den utredning som förvaltningsutskottet har fått avses med privat sammanslutning i detta sammanhang privaträttsliga juridiska personer, såsom bolag och föreningar. Begreppet ska här tolkas i vid bemärkelse och omfatta alla privaträttsliga juridiska personer, inklusive stiftelser (jfr även RP 57/1994 rd, s. 76/I). Förvaltningsutskottet anser att det för tydlighetens skull är motiverat

Betänkande

att uttryckligen nämna stiftelser i regleringen. Därför föreslår utskottet att 4 kap. 3 § 1 mom. i lagförslag 1, 20 § 1 mom. i lagförslag 3, 2 kap. 14 § 1 mom. i lagförslag 5 och 112 § 1 mom. i lagförslag 7 preciseras enligt detaljmotiveringen nedan.

När polisen, Gränsbevakningsväsendet eller Tullen begär information av en "sammanslutning" avses med detta att informationen lämnas av en företrädare för sammanslutningen i enlighet med hur arbetsfördelningen i sammanslutningen har ordnats i ärenden som gäller informationsbegäranden. En uppdelning av arbetsuppgifter får dock inte användas för att kringgå skyldigheten att lämna information, till exempel genom att den ansvariga personen inte är närvarande.

En enskild person enligt bestämmelsen är en fysisk person som polisen begär uppgifter av som privatperson och inte som företrädare för en juridisk person. En enskild person kan till exempel vara ett ögonvittne eller en person som har information om till exempel omgivningen på brottsplatsen och de personer som rört sig där. Eftersom situationerna är mycket olika kan begreppet enskild person inte avgränsas i lagtexten, eftersom detta skulle kunna leda till att det inte går att få tillgång till information för att förebygga, upptäcka och utreda vissa brott.

Syftet med den föreslagna regleringen är att göra det möjligt för polisen, Gränsbevakningsväsendet och Tullen att i enskilda situationer begära information från vilken som helst privat sammanslutning, stiftelse eller person som har anknytning till ett specifikt uppdrag för polisen, Gränsbevakningsväsendet eller Tullen. Bestämmelserna möjliggör utlämnande av information trots att det finns sekretessbestämmelser som är bindande för privata aktörer. Eftersom det föreslås att bestämmelserna begränsas till det som är nödvändigt enligt grundlagsutskottets förutsättningar är det enligt förvaltningsutskottet klart att polisen, Gränsbevakningsväsendet eller Tullen kan begära information endast av en sådan aktör som det i ett enskilt fall är nödvändigt att få information av. Utskottet konstaterar också att den gällande bestämmelsen inte föreskriver varifrån eller av vem det ska gå att få information. Det nämns bara i paragrafrubriken. Uttrycket "en sammanslutnings medlemmar, revisorer, verkställande direktör, styrelsemedlemmar eller arbetstagare är bundna av" i den gällande bestämmelsen, som föreslås bli bibehållen i den föreslagna bestämmelsen, är en bestämning till företags-, bank- eller försäkringshemligheten, som nämns i bestämmelsen. Den föreslagna bestämmelsen preciserar således den gällande regleringen. Förvaltningsutskottet anser att den föreslagna preciseringen behövs. Av de skäl som anges ovan anser utskottet att det inte är motiverat att ytterligare precisera regleringen i detta avseende.

Enligt första meningen i 4 kap. 3 § 2 mom. i lagförslag 1 ska polisen i enskilda fall på begäran ha rätt att av kommunikationsförmedlare och av tillhandahållare av informationssamhällets tjänster få kontaktuppgifter för teleadresser som inte är upptagna i en offentlig katalog eller information som specificerar en teleadress eller teleterminalutrustning eller information som behövs för att identifiera en tjänsts användare eller abonnent, om informationen behövs för ett polisuppdrag.

Grundlagsutskottet noterar i fråga om 4 kap. 3 § 2 mom. i lagförslag 1 och propositionsmotiven att karaktären hos den information som specificerar en teleadress eller teleterminalutrustning eller den information som behövs för att identifiera en tjänsts användare eller abonnent enligt förblir tämligen öppen. Enligt utskottets uppfattning förefaller regleringen möjliggöra tillgång till

Betänkande

uppgifter som genom sammanställning och kombination kan ge upphov till slutsatser som går utöver ren identifiering. Detta kan enligt grundlagsutskottet inte anses oproblemiskt med avseende på 10 § i grundlagen. För att säkerställa proportionaliteten i förslaget är det nödvändigt att ändra regleringen så att förutsättningen för att få uppgifterna är att de är nödvändiga i stället för att de är behövliga. En motsvarande ändring måste göras också i 20 § 2 mom. i lagförslag 3 och 2 kap. 14 § 2 mom. i lagförslag 5. Det är ett villkor för att lagförslag 1, 3 och 5 ska kunna behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

För att anmärkningen om lagstiftningsordning ska beaktas föreslår förvaltningsutskottet att behövlighetskriteriet i 2 mom. i respektive paragrafer ändras till ett nödvändighetskriterium. Förvaltningsutskottet föreslår dessutom att bestämmelserna i momenten preciseras på det sätt som framgår av detaljmotiven.

Förvaltningsutskottet påpekar dock att tillgången till information i den gällande polislagen har grundat sig på behövlighet och att denna tröskel enligt inrikesministeriet veterligen inte har orsakat problem. I de nämnda 2 mom. anges de uppgifter som får lämnas ut på ett heltämligen täckande sätt och med den exakthet som i detta regleringssammanhang är möjlig i författningstexten. I bestämmelsen bör rätten till information således enligt ministeriets uppfattning i enlighet med grundlagsutskottets vedertagna praxis grunda sig på behövlighet. Ministeriet konstaterar också att när utlämnandet nu måste kopplas till ett nödvändighetskriterium kan detta försvaga polisens tillgång till information i förhållande till den gällande lagen och därmed påverka polisens möjligheter att bekämpa brottslighet särskilt på nätet, vilket strider mot målen i lagförslaget.

Förvaltningsutskottet betonar att syftet med den informationsbegäran som den föreslagna regleringen möjliggör endast är att identifiera användaren av ett elektroniskt kommunikationsmedel, vilket inte heller Europeiska unionens domstol enligt utskottets uppfattning har betraktat som ett allvarligt ingrepp i individens rättigheter (C-470/21). Utan möjlighet att identifiera användare och abonnenter av kommunikationstjänster som har ett centralt samband till brott, har polisen, Gränsbevakningsväsendet och Tullen inte nödvändigtvis möjlighet att utreda brott som begåtts i eller med hjälp av datanät. Med tanke på att en allt större andel av brotten begås på nätet ligger det inte i samhällets intresse att polisen inte har tillräckliga lagstadgade verktyg för att bekämpa denna typ av brottslighet.

Enligt grundlagsutskottets utlåtande ska förvaltningsutskottet försäkra sig om att den föreslagna regleringen är förenlig med EU-rätten. Med avseende på den ovan nämnda och i propositionens motivering och i utskottets sakkunnigutfrågning framlyfta domen C-470/21 La Quadrature du Net m.fl. (ECLI:EU:C:2024:370) att domen enligt utskottets uppfattning inte förutsätter förhandskontroll för att polisen i enskilda fall ska kunna få information på begäran enligt den föreslagna regleringen. I punkt 128 i domen anges följande: "Såsom framgår av den rättspraxis som det erinrats om i punkt 124 ovan har domstolen visserligen funnit att det är "väsentligt" att behöriga nationella myndigheters åtkomst till trafik- och lokaliseringssuppgifter är underkastad förhandskontroll av en domstol eller ett oberoende förvaltningsorgan. Denna rättspraxis har emellertid utvecklats i ett sammanhang som kännetecknas av nationella åtgärder som, i syfte att bekämpa grov brottslighet, medgav generell åtkomst till samtliga lagrade trafik- och lokaliseringssuppgifter, oberoende av huruvida det fanns något, ens indirekt, samband med det

Betänkande

eftersträvade målet och vilka sålunda medförde allvarliga och till och med ”synnerligen allvarliga” ingrepp i de aktuella grundläggande rättigheterna.”

I punkterna 132 och 133 i domen anges följande: ”Omvänt är kravet på förhandskontroll inte tillämpligt när det ingrepp i de berörda grundläggande rättigheterna som en myndighets åtkomst till personuppgifter medför, inte kan kvalificeras som allvarligt. Detta är fallet beträffande åtkomst till uppgifter om den fysiska identiteten hos användare av elektroniska kommunikationsmedel för det enda ändamålet att identifiera den berörda användaren, utan att uppgifterna kan kopplas till information om de kommunikationer som har ägt rum, eftersom det ingrepp som en sådan behandling av dessa uppgifter medför enligt domstolens praxis i princip inte kan kvalificeras som allvarligt.” Förvaltningsutskottet betonar att de föreslagna bestämmelserna inte handlar om polisens, Gränsbevakningsväsendets eller Tullens allmänna tillgång till information, utan om en begäran om information i ett enskilt fall som endast gäller information som behövs för att identifiera en viss person. Det föreslagna regelverket möjliggör inte tillgång till innehållet i kommunikationen eller till förmedlingsuppgifterna. Syftet med begäran om information är endast att identifiera användaren av det elektroniska kommunikationsmedlet. Enligt utskottet kan ett sådant ingrepp som avses i regleringen inte anses vara allvarligt och enligt EU-domstolen kräver ett sådant ingrepp inte förhandskontroll.

Förvaltningsutskottet betonar att det enligt 4 kap. 3 § 2 mom. i lagförslag 1, 20 § 2 mom. i lagförslag 3 och 2 kap. 14 § 2 mom. i lagförslag 5 endast är möjligt att få specificerande uppgifter som gör det möjligt att identifiera en person. Det kan till exempel vara namnet på den som har ett telefonabonnemang eller vem som står som innehavare av en IP-adress. Däremot kan polisen, Gränsbevakningsväsendet och Tullen med stöd av de föreslagna 2 mom. inte få information om sådana förmedlingsuppgifter, innehåll i kommunikationen eller andra parter i kommunikationen som avses i 10 kap. 6 § i tvångsmedelslagen (806/2011), 5 kap. 8 § i polislagen, 16 § i lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet (108/2018) och 3 kap. 4 § i lagen om brottsbekämpning inom Tullen (623/2015). För att inhämta denna information kan polisen, Gränsbevakningsväsendet och Tullen använda teleövervakning eller teleavlyssning enligt tvångsmedelslagen, polislagen eller lagarna om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet respektive Tullen när de lagstadgade villkoren är uppfyllda. Bestämmelser om befogenheterna för teleövervakning och teleavlyssning finns i 10 kap. 3 och 6 § i tvångsmedelslagen, 5 kap. 5 och 8 § i polislagen, 16 § i lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet och 3 kap. 4 § i lagen om brottsbekämpning inom Tullen. Uppgifter som erhållits med stöd av den föreslagna paragrafen kan inte användas för att skapa en bild av den konfidentiella kommunikationen mellan personer, anser utskottet.

När det gäller kravet på absolut nödvändighet i EU-rätten anser förvaltningsutskottet att bestämmelsen uppfyller detta krav genom att den, utöver att de uppgifter som får lämnas ut och användningsändamålen räknas upp i bestämmelsen, kopplar utlämnandet av informationen till nödvändighetskriteriet på det sätt som utskottet föreslår. Behörigheten att bedöma om lagstiftningen harmonierar med unionsrätten hör emellertid till EU-domstolen.

I detta sammanhang hänvisar förvaltningsutskottet till Europadomstolens mål K.U. mot Finland 2008, som gällde ett brott som begåtts på nätet och utlämnande av IP-adressen till polisen för att utreda brottet. I det fallet kunde en effektiv brottsutredning aldrig inledas och gärningsmannen

Betänkande

kunde inte identifieras, eftersom lagstiftningen inte krävde att informationen skulle lämnas ut till polisen. Domstolen konstaterade att även om yttrandefriheten och konfidentialiteten i kommunikationen är primära aspekter och användare av telekommunikationstjänster och internetjänster måste ha en garanti för att deras privatliv och yttrandefrihet respekteras, kan denna garanti inte vara absolut, utan måste ibland ge vika för andra legitima krav, såsom förebyggande av oordning eller brott eller skydd av andra rättigheter och friheter (punkt 49).

Rätt att få information av social- och hälsovården

Som ny reglering föreslås att det i 4 kap. 5 § i polislagen (lagförslag 1) ska föreskrivas om rätt att få information från social- och hälsovården. Enligt 1 mom. har polisen, utöver vad som föreskrivs någon annanstans i lag, rätt att trots sekretessbestämmelserna av en tjänstetillhandahållare som avses i lagen om behandling av kunduppgifter inom social- och hälsovården eller av en person som utför tjänstetillhandahållarens uppgifter få information om en persons närvaro i lokalerna hos en tillhandahållare av social- och hälsovårdstjänster under en viss tid och information om personens identitet, om informationen är nödvändig för att avslöja eller utreda ett sådant brott för vilket det strängaste straffet enligt lag är fängelse i minst två år. I 1 mom. 2 och 3 punkten ska det dessutom föreskrivas om vissa andra brott för vilka rätten att få uppgifter skulle gälla även om det maximala straffet understiger två års fängelse.

Rätten för Gränsbevakningsväsendet och Tullen att få uppgifter från social- och hälsovården föreslås bli reglerad på motsvarande sätt i 20 a § i lagförslag 3 och i 2 kap. 14 a § i lagförslag 5, till den del det är frågan om kopplingen till avslöjande och utredning av brott för vilka det strängaste straffet är minst två års fängelse.

Enligt grundlagsutskottets bedömning är den föreslagna regleringen, som är kopplad till nödvändighet, inte oproportionerlig på ett sätt som påverkar lagstiftningsordningen. Eftersom det rör sig om känsliga uppgifter bör dock förvaltningsutskottet noggrant bedöma möjligheten att ytterligare begränsa antalet brott som utgör grund för inhämtande av information. En sådan prövning är motiverad även när det gäller Gränsbevakningsväsendets och Tullens rätt att få information. Grundlagsutskottet påpekar också att en asymmetri i befogenheterna inte i sig är ett sådant vägande samhälleligt behov som en begränsning av de grundläggande fri- och rättigheterna kräver och som skulle motivera att befogenheterna är nödvändiga.

Dessutom noterar grundlagsutskottet att den föreslagna regleringen om rätten att få uppgifter inom social- och hälsovården inte är avgränsad med avseende på personkretsen. Enligt utskottets uppfattning skulle polisen, Gränsbevakningsväsendet och Tullen med stöd av de föreslagna formuleringarna kunna få uppgifter inte bara om en person som är misstänkt för brott eller som blivit utsatt för brott, utan också om vilken utomstående person som helst, förutsatt att de övriga villkoren i bestämmelsen är uppfyllda. Av skäl som hänför sig till noggrann avgränsning och exakthet samt proportionalitet är det nödvändigt att precisera den personkrets som omfattas av rätten att få uppgifter. Detta är en förutsättning för att lagförslag 1, 3 och 5 ska kunna behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

För att grundlagsutskottets villkor för lagstiftningsordningen ska beaktas och personkretsen preciseras föreslår förvaltningsutskottet att ett tilläggsriterium skrivs in i 4 kap. 5 § 1 mom. 1—3

Betänkande

punkten i lagförslag 1, där det föreskrivs om de brott som ger rätt att få information. Grundlagsutskottets villkor har också backats upp av social- och hälsovårdsutskottet. ”och informationen gäller en person som kan antas ha gjort sig skyldig till ett brott eller som är skäligen misstänkt för ett brott, eller ett brottsoffer”. Förvaltningsutskottet föreslår att en motsvarande precisering också läggs till i 20 a § i lagförslag 3 och i 14 a § i lagförslag 5. Förvaltningsutskottet hänvisar här till det som sägs i detaljmotiveringen. Utskottet anser att det i 4 kap. 5 § 1 mom. 4—7 punkten i lagförslag 1 däremot inte finns något tolkningsutrymme när det gäller vem den för ändamålen nödvändiga informationen kan avse.

Förvaltningsutskottet anser att den tröskel som föreslås i 4 kap. 5 § 1 punkten i lagförslag 1, i 20 a § i lagförslag 3 och i 14 a § i lagförslag 5 och som är kopplad till ett straff på högst två år är proportionerlig. Maximistraffet visar hur allvarligt lagstiftaren har ansett att brottet är. Brottsom bestraffas med fängelse i minst två år kan betecknas som allvarliga brott. Det finns ett tungt vägande intresse av att utreda brott av den typen. Intresset är kopplat till brottsoffrets rättigheter eller till skyddet av ett tungt vägande samhällsintresse. Vad gäller motsvarande brottsnivå har Europadomstolen betonat att statens positiva skyldigheter omfattar att lagstifta om effektiva medel för att förebygga och utreda allvarliga brott (se K.U. mot Finland, 2 december 2008). Utskottet betonar att bland annat straffbart bruk av narkotika inte omfattas av tröskeln, så den föreslagna regleringen bedöms inte leda till att narkotikamissbrukare inte vågar söka vård. Tillsammans med nödvändighetskriteriet innebär detta att polisen, Gränsbevakningsväsendet och Tullen har en hög tröskel för att begära information.

Förvaltningsutskottet anser också att bestämmelserna om de brott som ger rätt att få information bör vara samordnade i fråga om polisen, Gränsbevakningsväsendet och Tullen: 4 kap. 5 § 1 punkten i lagförslag 1, 20 a § i lagförslag 3 och 14 a § i lagförslag 5. Hur klandervärda gärningarna är och hur stort utredningsintresset är i fråga om dem beror inte på vilken myndighet som är behörig, och det finns inte heller någon godtagbar grund för att införa bestämmelser som avviker från varandra beroende på myndighet. Utskottet anser därför att det är viktigt att den tröskel för ett maximistraff på två års fängelse som anges i dessa bestämmelser som villkor för tillgång till information är enhetlig i lagarna för alla myndigheter.

Med hänsyn till de synpunkter som framförts i utskottsutlåtandena och vid sakkunnigutfrågningen, bland annat om proportionaliteten i regleringen, föreslår förvaltningsutskottet dock vissa ändringar i bestämmelserna om de brott som ger rätt att få information i 4 kap. 5 § 1 mom. 2 och 3 punkten i lagförslag 1, vilket framgår närmare av detaljmotiveringen. Dessutom föreslår utskottet att 4 kap. 5 § i lagförslag 1, i 20 a § i lagförslag 3 och i 14 a § i lagförslag 5 kompletteras med ett nytt 2 mom. enligt vilket de uppgifter som fås med stöd av paragrafen får användas endast för det ändamål för vilket de inhämtats.

I många av yttrandena till förvaltningsutskottet befaras propositionens förslag till 4 kap. 5 § i polislagen, 20 a § i lagen om behandling av personuppgifter vid Gränsbevakningsväsendet (639/2019, Gränsbevakningsväsendets personuppgiftslag) och 14 a § i lagen om brottsbekämpning inom Tullen inkräkta på förtroendet i vårdrelationen och påverka människors vilja att söka vård. Förvaltningsutskottet anser att förtroendet i vård- och klientrelationer är en mycket viktig princip. Det är därför som regleringen så långt möjligt formulerats på så sätt att tillgången till information avgränsas så noggrant som möjligt. Enligt grundlagsutskottets vedertagna tolkningspraxis är

Betänkande

utlämnande av känsliga uppgifter relevant med avseende på de grundläggande fri- och rättigheterna till skydd för privatlivet och personuppgifter (se t.ex. GrUU 15/2018 rd, s. 39) och innebär ett allvarligt ingrepp i de rättigheter som skyddas av artiklarna 7 och 8 i stadgan (se t.ex. C-26/22 och C-64/22 Schufa Holding, punkt 94, ECLI:EU:C:2023:958). Det är därför som utlämnandet av sådan information i princip måste föreskrivas i lag. Utskottet betonar att paragraferna inte möjliggör egeninitierad anmälan inom social- och hälsovården. De kräver därför inte att social- och hälsovårdspersonalen tar något initiativ till att lämna ut information och inkräktar därför inte på skyddet för berättigade förväntningar i andra situationer än när polisen, Gränsbevakningsväsendet eller Tullen begär information. Polisen, Gränsbevakningsväsendet eller Tullen måste alltså redan på förhand ha en rimlig uppfattning om att en viss person kan nå i en viss lokal hos en tillhandahållare av social- och hälsovårdstjänster för att de ska kunna begära sådan information. I praktiken vet dessa myndigheter redan i de flesta fall på förhand att personen har en klient- eller vårdrelation, men kan till exempel begära att identiteten verifieras eller besked om huruvida personen har varit närvarande vid en viss tidpunkt. Polisen, Gränsbevakningsväsendet eller Tullen kan inte övervaka dessa lokaler med stöd av denna lagstiftning och inte heller begära att någon ska anmäla till exempel en viss persons ankomst, eftersom bestämmelserna inte möjliggör anmälan på eget initiativ.

Förvaltningsutskottet betonar också att de nämnda paragraferna inte gör det möjligt för polisen, Gränsbevakningsväsendet eller Tullen att få någon information om konfidentiella samtal som en person har haft med social- och hälsovårdspersonal. Paragrafen gör det möjligt att endast få enskilda uppgifter om identitet och närvaro under en viss begränsad tidsperiod. Social- och hälsovårdsutskottet har fäst uppmärksamhet vid det exempel som nämns i propositionen, där en sjukhusavdelning nämns som en sådan uppgift som kan avslöja information om en persons hälsa. I motiveringen (s. 48) anges följande: "I många fall skulle det vara möjligt att utelämna information som avslöjar personens vårdförhållande eller kundrelation, till exempel läkarens yrkestitel eller sjukhusavdelningens namn. I vissa fall kan dock information om hälsotillstånd härledas från exempelvis namnet på en hälso- och sjukvårdsenhet."

Förvaltningsutskottet konstaterar att avdelningens namn i propositionsmotiven används som exempel på en uppgift som kan avslöja känslig information om en persons vård- eller kundrelation. I propositionen står det inte att det är nödvändigt att uppge avdelningens namn, utan det har betonats att i många fall kan information om att en person är närvarande ges på ett sätt som egentligen inte avslöjar något om personens hälsotillstånd. Om avdelningens namn inte är nödvändig information får den inte lämnas ut, och detsamma gäller för annan information som inte är nödvändig. I princip har polisen redan information om att den person som den söker befinner sig på en viss avdelning om den begär detta. Det kan till exempel handla om att en patient på en avdelning har polisanmält en annan patients gärning, till exempel våld, men anmälaren har ingen information om gärningsmannens identitet. Vid brottsutredningen kan polisen begära identitetsuppgifter om den misstänkte av personalen. Denna information skulle avslöja att den misstänkte är en patient på avdelningen, men i detta fall kan informationen anses vara nödvändig för att utreda brottet. Förvaltningsutskottet hänvisar dessutom till det som sägs i detaljmotiveringen nedan.

Social- och hälsovårdsutskottet fäster i sitt utlåtande uppmärksamhet vid regleringens tillämpningsområde och hänvisar särskilt till begreppet tjänstetillhandahållare enligt lagen om

Betänkande

behandling av kunduppgifter inom social- och hälsovården (703/2023, kunduppgiftslagen). Förvaltningsutskottet anser att det med tanke på följdriktigheten i lagstiftningen är viktigt att tillämpningsområdet genom begreppet tjänstetillhandahållare har kopplats till substanslagstiftningen om social- och hälsovård och att begreppet därför kan anses vara bekant inom social- och hälsovårdssektorn. Om det råder oklarhet om huruvida en viss aktör är en tjänstetillhandahållare enligt kunduppgiftslagen, bör denna oklarhet lösas inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde, eftersom den påverkar tillämpningen av annan lagstiftning. Förvaltningsutskottet anser inte att det är motiverat att den föreslagna regleringen ska gälla endast vissa tjänstetillhandahållare. Utskottet ser ingen orsak till att det skulle vara mer godtagbart att begå brott i skydd av en vård- eller klientrelation i en viss tjänstetillhandahållares lokaler än i andra. Det straffrättsliga ansvaret bör fullföljas jämlikt. Utskottet anser inte heller att det är motiverat att polisen endast i vissa tjänstetillhandahållares lokaler ska kunna ingripa i farliga situationer. I så fall skulle man kunna fråga sig varför personalen och kunderna hos en viss tjänstetillhandahållare inte skulle kunna få samma skydd av polisen i farliga situationer som personalen och kunderna hos en annan tjänstetillhandahållare.

Social- och hälsovårdsutskottet föreslår att förvaltningsutskottet överväger att noggrannare föreskriva om utlämnande av uppgifter inom social- och hälsovården så att beslut om utlämnande av uppgifter i välfärdsområdena fattas av den ansvariga läkare som avses i 57 § i hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010) och i fråga om andra tillhandahållare av tjänster av den ansvariga direktören för tjänstetillhandahållaren eller av en tjänsteinnehavare som tjänstetillhandahållaren utsett. Förvaltningsutskottet anser inte att förslaget är motiverat, eftersom systematiken inte är typisk i lagstiftningen om informationsutbyte. Till exempel i 62 och 63 § i kunduppgiftslagen är den som lämnar ut uppgifter ”en tjänstetillhandahållare inom socialvården”. Förvaltningsutskottet anser att det är en fråga om ändamålsenlighet att närmare definiera den aktör som lämnar ut informationen. De organisationer som tillämpar lagen bör ges möjlighet att överväga vilka aktörer som med avseende på organisationens verksamhet är lämpligast för uppgiften att svara på begäranden om information.

Utlämnande av sekretessbelagda uppgifter

I 7 kap. 2 § i polislagen (lagförslag 1) föreslås bestämmelser om polisens utlämnande av information trots sekretessbestämmelserna. En motsvarande bestämmelse föreslås i 17 a § i lagen om gränsbevakningsväsendets förvaltning (577/2005, lagförslag 4) och i 4 kap. 2 § i lagen om brottsbekämpning inom Tullen (lagförslag 5). Enligt det föreslagna 2 § 1 mom. i lagförslag 1 får polisen trots sekretessbestämmelserna lämna ut andra uppgifter än de som avses i 1 § 1 mom. till myndigheter eller sammanslutningar som sköter offentliga uppdrag, om utlämnandet av uppgifterna behövs i enskilda fall på grund av en uppgift som ankommer på polisen, någon annan myndighet eller den som sköter ett offentligt uppdrag. Dessutom får polisen trots sekretessbestämmelserna lämna ut ovan avsedda uppgifter till myndigheter eller sammanslutningar som sköter offentliga uppdrag, om det i enskilda fall är nödvändigt på grund av ett viktigt allmänt eller enskilt intresse.

Grundlagsutskottet fäster uppmärksamhet vid att utlämnande av uppgifter enligt 7 kap. 2 § 1 mom. i lagförslag 1 är bundet till ett krav på behövlighet, men att de uppgifter som omfattas av kravet inte har räknats upp uttömmande på det sätt som förutsätts i grundlagsutskottets etablerade

Betänkande

tolkningspraxis. Samma anmärkning gäller också 17 a § 1 mom. i lagförslag 4 och 4 kap. 2 § 1 mom. i lagförslag 5. Dessa lagförslag måste ändras så att de uppgifter som ska lämnas ut definieras uttömmande i bestämmelsen, med beaktande av regleringssammanhanget, eller så att utlämnandet av uppgifterna kopplas till nödvändighet. Detta är en förutsättning för att lagförslag 1, 4 och 5 ska kunna behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Förvaltningsutskottet anser att det i de ovannämnda bestämmelserna inte är möjligt att på det sätt som grundlagsutskottet förutsätter uttömmande definiera datainnehållet i de uppgifter som får lämnas ut. Av denna anledning föreslår utskottet i detaljmotiven att utlämnande av uppgifter enligt 7 kap. 2 § 1 mom. i lagförslag 1, 17 a § 1 mom. i lagförslag 4 och 4 kap. 2 § 1 mom. i lagförslag 5 kopplas till ett nödvändighetskriterium.

Grundlagsutskottet fäster dessutom med avseende på exakthet och noggrann avgränsning av regleringen uppmärksamhet vid att det i 7 kap. 2 § 1 och 2 mom. i lagförslag 1, i 17 a § 1 och 2 mom. i lagförslag 4 och i 4 kap. 2 § 1 och 2 mom. i lagförslag 5 hänvisas till ett viktigt allmänt och enskilt intresse som grund för utlämnande av uppgifter. Den föreslagna regleringen är i detta avseende mycket öppen och problematisk med hänsyn till kravet på exakthet och noggrann avgränsning av reglering om utlämnande av uppgifter. Förvaltningsutskottet bör precisera de föreslagna bestämmelserna. Detta är en förutsättning för att lagförslag 1, 4 och 5 ska kunna behandlas i vanlig lagstiftningsordning. Enligt grundlagsutskottets uppfattning är det möjligt att precisera bestämmelsen till exempel med stöd av de synpunkter som framförs i propositionsmotiven (s. 82) om vad allmänt och enskilt intresse kan hänföra sig till.

Med anledning av denna anmärkning om lagstiftningsordningen föreslår förvaltningsutskottet att 7 kap. 2 § 1 och 2 mom. i lagförslag 1, 17 a § 1 och 2 mom. i lagförslag 4 och 4 kap. 2 § 1 och 2 mom. i lagförslag 5 preciseras på det sätt som framgår närmare av detaljmotiveringen nedan.

DETALJMOTIVERING

1. Lagen om ändring av 4 och 7 kap. i polislagen

4 kap. Teknisk övervakning och rätt att få information

3 §. Rätt att få information av privata sammanslutningar och personer. Som det konstateras i den allmänna motiveringen föreslår utskottet att *1 och 2 mom.* ändras för att anmärkningen om lagstiftningsordningen ska beaktas. Behövlighetskriteriet ändras till ett nödvändighetskriterium.

Utskottet föreslår att formuleringen i 2 mom. i den finska versionen preciseras ytterligare så att man i stället för "tunnistamiseksi tarpeellisten tietojen" som föreslås i propositionen använder uttrycket "tunnistamiseksi tarvittavat tiedot" för att det inte ska uppstå en tolkningskonflikt med nödvändighetskriteriet i samma mening. Ändringen påverkar inte den svenska texten. Med "information som behövs för att identifiera" avses uppgifter med hjälp av vilka en person identifieras. I meningen är rätten att få denna information kopplad till kriteriet att informationen ska vara nödvändig för att polisen ska kunna utföra en uppgift som hör till polisen.

Betänkande

Förvaltningsutskottet föreslår dessutom att det i sista meningen i 2 mom. läggs till ett behövlighetskriterium. I övrigt är tillgången till information i bestämmelsen kopplad till nödvändighet, men en sådan tröskel skulle vara orimligt hög i en situation där polisen begär ut information om utdelningsadresser. Sådan information är inte känslig och är i princip inte sekretessbelagd, utan det är fråga om vanlig information. Utskottet anser att gränsningen till information om utdelningsadresser, med beaktande av regleringssammanhanget, i enlighet med grundlagsutskottets etablerade utlåtanedpraxis uttömmande anger vilka behövlige uppgifter rätten till information gäller. Termen ”motsvarande” i denna mening avser inte nödvändighetskriteriet i första meningen i 2 mom., utan det ändamål som anges där och det faktum att det rör sig om ett enskilt fall.

Dessutom föreslår utskottet att stiftelser också nämns i paragrafens 1 mom. för tydlighetens skull, såsom det konstateras i den allmänna motiveringen. Även paragrafrubriken bör ändras i enlighet med detta.

5 §. Rätt att få information av social- och hälsovården. Med hänsyn till lagstiftningsordningen föreslår utskottet att det i 1 mom. 1—3 punkten läggs till ett ytterligare villkor för att precisera personkretsen: ”och informationen gäller en person som kan antas ha gjort sig skyldig till ett brott eller som är skäligen misstänkt för ett brott, eller ett brottsoffer”. Denna ändring avgränsar tillgången till information så att den bara gäller den person som i den aktuella situationen antingen är föremål för avslöjande av brott, dvs. ”kan antas ha gjort sig skyldig till ett brott”, är misstänkt för brott, dvs. ”är skäligen misstänkt för ett brott”, eller är offer för ett brott. Då kan man till exempel inte begära information om vittnen. Denna formulering beskriver föremålet för avslöjandet av brott och är i linje med 7 § i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet, som reglerar polisens rätt att behandla personuppgifter i samband med bland annat uppdrag som går ut på att avslöja brott. Formuleringen ”skäligen misstänkt” är i sin tur den tröskel för förundersökning som anges i 3 kap. 3 § i förundersökningslagen och hänför sig således i detta förslag till utredning av brott. Det är viktigt att kunna nå brottsoffret, till exempel när polisen ser en våldssituation på en övervakningskamera och försöker nå brottsoffret, som kan förväntas ha sökt sig till hälso- och sjukvården, för att kunna ta reda på vad som har hänt.

I enlighet med vad som konstateras i den allmänna motiveringen föreslår utskottet också att bestämmelserna om de brott som ligger till grund för rätten till information ändras så att lindrig misshandel (21 kap. 7 § i strafflagen), vållande av personskada (21 kap. 10 § i strafflagen) och försummande av räddningsåtgärd (21 kap. 15 § i strafflagen) flyttas från 1 mom. 2 punkten till 1 mom. 3 punkten. Då blir tillgången till information beträffande dessa brott kopplad till att gärningen riktas mot en tjänstetillhandahållare inom social- och hälsovården eller mot en person som arbetar eller uträttar ärenden där. Dessutom föreslår utskottet att äventyrande av trafiksäkerheten (23 kap. 1 § i strafflagen) stryks i 1 mom. 2 punkten bland de brott som ger rätt att få information, eftersom det är ett lindrigt brott.

Förvaltningsutskottet delar inte social- och hälsovårdsutskottets uppfattning om att den föreslagna bestämmelsen i 1 mom. 4 punkten skulle överlappa bestämmelsen i 62 § i kunduppgiftslagen. I den här bestämmelsen i kunduppgiftslagen är det fråga om anmälan på eget initiativ, som i princip gäller sådan information om hot om våld som har framkommit under vård- eller klientrelationen till exempel i samtal med klienten eller patienten. Den föreslagna

Betänkande

bestämmelsen i polislagen gäller tillgång till information på begäran av polisen om en viss persons närvaro på en viss plats vid en viss tidpunkt. Även om 62 § i kunduppgiftslagen senare kompletteras med att polisen har rätt att få information på begäran, möjliggör dessa två bestämmelser i princip olika informationsbehov. Polisen får information om en hotfull situation via nödcentralen, dit till exempel en person på platsen har kunnat göra en anmälan. En sådan situation är akut, till skillnad från de situationer som avses i 62 § i kunduppgiftslagen, där den yrkesutbildade personen genom olika signaler under vård- eller klientrelationen får en uppfattning om att någon kan vara i fara att bli utsatt för våld. Det hot om våld som avses i 62 § i kunduppgiftslagen gäller i allmänhet inte personer som befinner sig i social- och hälsovårdens lokaler, utan till exempel en klients eller patients familjemedlem eller bekant. Det kan till exempel vara fråga om ett akut våldsamt eller aggressivt beteende eller hot från klientens eller patientens sida i tjänstetillhandahållarens lokaler. Förvaltningsutskottet anser att den föreslagna 1 mom. 4 punkten är viktig med hänsyn till skyddet för liv och hälsa för personer som sköter ärenden och arbetar i tjänstetillhandahållarens lokaler.

I 1 mom. 5 punkt avses skyddspolisens rätt att få information. Förvaltningsutskottet anser att bestämmelsen inte gör det möjligt att information begärs eller lämnas ut om en i situationen utomstående persons närvaro eller identitet. I bestämmelsen är tillgången till information kopplad till nödvändighetskravet, och information om en utomstående kan inte under några omständigheter vara nödvändig eller ens behövlig för att avvärja ett hot mot den nationella säkerheten. Inte heller iakttagandet av de allmänna polisiära principerna om ändamålsbundenhet och proportionalitet möjliggör inhämtande av uppgifter om en person som är utomstående i förhållande till hotet med stöd av den föreslagna bestämmelsen. Förvaltningsutskottet noterar dessutom att det i praktiken är fråga om inhämtande av information som gör det möjligt att identifiera, nå eller utreda rörligheten för en person som deltar i verksamhet som är föremål för civil underrättelseinhämtning. Behovet av tillgång till information kan till exempel vara kopplat till lokalisering av en person som är föremål för terroristbekämpning. Rätt att få information om vistelse i lokalerna hos en tillhandahållare av social- och hälsovårdstjänster kan bli aktuell i synnerhet när det gäller terrorhot och därmed anslutna målpersoner, men också när det gäller andra hot, såsom personer som har anknytning till främmande makters underrättelseverksamhet.

Förvaltningsutskottet instämmer i social- och hälsovårdsutskottets uppfattning att det av sekretessskäl som hänför sig till den operativa verksamheten inte är möjligt att i begäranden om information enligt 1 mom. 5 punkten särskilt noggrant specificera någon till den nationella säkerheten relaterad orsak till begäran. Utskottet understryker att grunden för begäran och prövningen av förutsättningarna för begäran måste dokumenteras av den som begär informationen. Det är en skyldighet för polismannen som hör till befälet. Föregripande laglighetskontroll och dokumentationskrav är de främsta skälen till att den som lägger fram begäran måste ha en viss tjänsteställning. Det är också viktigt med efterhandskontroll. Till skillnad från övriga polisen har skyddspolisens en laglighetskontroll som är organiserad i realtid och som utförs av två heltidsanställda interna laglighetsövervakare. Den externa laglighetskontrollen av skyddspolisens verksamhet utövas av underrättelsetillsynsombudsmannen och dataombudsmannen. På grund av den realtids- och efterhandskontroll som betonas i skyddspolisens verksamhet kan den som lämnar ut information lita på att skyddspolisens begäran om information är nödvändig, även om motiveringen av operativa skäl inte kan vara lika omfattande som i begäranden om information enligt de övriga

Betänkande

punkterna. Förvaltningsutskottet anser därför att 1 mom. 5 punkten är viktig och motiverad i den form som föreslås i propositionen.

När det gäller den föreslagna *1 mom. 6 punkten* konstaterar förvaltningsutskottet att när det gäller en person som dömts till fängelsestraff eller en svarande i ett brottmål som måste delta i en rättegång är det viktigt att polisen kan nå en sådan person oavsett var han eller hon befinner sig. Lagstiftningen sänder en signal om vad som är acceptabelt i samhället. Ingen plats, som ett sjukhus eller en anstalt, kan vara en plats där samma lagar inte gäller som i resten av samhället. Straffrättsligt ansvar måste fullföljas i såväl social- och hälsovårdens lokaler som på andra ställen. Ett exempel på tillämpningen av bestämmelsen är en situation i verkligheten där polisen har information på gatunummernivå om att en person som är efterlyst som svarande i ett brottmål vistas i ett boende som drivs av en tjänstetillhandahållare. I nuläget kan tjänstetillhandahållarens representanter inte ge polisen information om huruvida personen faktiskt befinner sig i byggnaden. Det finns inget liknande skydd i andra tjänster, till exempel boendetjänster. När det gäller att fullföljandet av straffrättsligt ansvar är människor därför i dag i viss mån inte lika inför lagen.

Förvaltningsutskottet anser inte att det är motiverat att avgränsa den informationsrätt som avses i 1 mom. 6 punkten utifrån hur allvarligt brott en person har dömts för eller hur allvarligt brott som behandlas i den rättegång där personen är svarande. Rättegången har en framträdande roll som garant för rättssäkerheten, oavsett hur allvarligt brott som behandlas. När det gäller rättssystemets funktion är det också viktigt att domar verkställs, oavsett hur allvarligt brottet är. Överhuvudtaget handlar det om att effektivt tillgodose rättssäkerheten, vilket måste anses vara ett godtagbart och proportionerligt skäl för att polisen i ett enskilt fall ska kunna få tillgång till uppgifter om var en person dömd till fängelsestraff eller en svarande i brottmål befinner sig för att kunna nå den personen.

Social- och hälsovårdsutskottet föreslår att förvaltningsutskottet överväger att ändra bestämmelsen i *1 mom. 7 punkten* så att uppgifter om sjukhusvistelse kan lämnas ut i situationer där polisen söker en person som är försvunnen eller misstänks vara försvunnen och vars liv eller hälsa kan vara i fara. Detta anses motsvara det behov av bestämmelserna i 5 § 1 mom. 7 punkten som anges i propositionsmotiven.

Förvaltningsutskottet anser inte att det finns skäl att ändra ordalydelsen i 1 mom. 7 punkten på det sätt som social- och hälsovårdsutskottet föreslår. I propositionen har man beaktat att en persons liv och hälsa kan vara i fara även om han eller hon ännu inte misstänks vara försvunnen. Om regleringen formuleras på det sätt som social- och hälsovårdsutskottet föreslår, kan den inte tillämpas i situationer där en person egentligen ännu inte misstänks ha försvunnit, men där man försöker nå personen på grund av fara för hans eller hennes liv eller hälsa. Det kan till exempel handla om en person som polisen vet kan vara i fara för att utsättas för våld eller brott mot liv. Alla försvunna eller misstänkta försvunna personers liv och hälsa är inte i fara, men polisen kan inte alltid veta det på förhand. Polisen kan inte heller veta om personen har försvunnit av egen vilja eller om han eller hon till exempel har blivit offer för ett brott.

Även om en person kan försvinna av egen vilja anser förvaltningsutskottet att det är rimligt att man på grund av ett sådant försvinnande inte behöver inleda en massiv och dyr

Betänkande

myndighetsoperation som tar resurser från flera myndigheter och frivilliga privatpersoner — resurser som samtidigt tas från allvarligare uppgifter — om man vet att personen är i säkerhet inom hälso- och sjukvården. Som framgår av propositionen lämnar polisen inte ut uppgifter om huruvida en försvunnen person är intagen på en hälso- och sjukvårdsinrättning eller inte, om det är fråga om en myndig person. Polisen använder sådan information endast för att fastställa att personens liv eller hälsa inte är i fara eller att personen inte har utsatts för brott och att det inte finns något behov av att leta efter personen. Förvaltningsutskottet betonar dessutom att sökandet efter en försvunnen person inte avser efterlysning av en person som är misstänkt för brott. Om polisen försöker nå en person för att han eller hon är misstänkt för ett brott, är det fråga om utredning av ett brott, och den föreslagna bestämmelsen är inte tillämplig. En person som varit försvunnen länge kan efterlysas, men då har man i praktiken upphört med aktivt sökande. Polisen inleder sökningen efter att ha fått en anmälan om en försvunnen person, till exempel av en anhörig.

Förvaltningsutskottet anser inte heller att det är motiverat att utlämnandet av information i fall som avses i 1 mom. 7 punkten ska grunda sig på den berörda personens samtycke. Utskottet anser det viktigt att polisens rätt att få information för att söka efter en försvunnen person eller en person som misstänks ha försvunnit regleras i lag, eftersom det i praktiken har gått till på olika sätt på olika håll, och eftersom det är viktigt för allmänna och enskilda intressen att det regleras i lag. Som utskottet nämner i sina överväganden ska det i princip föreskrivas i lag om utlämnande av känsliga uppgifter. Om utlämnandet av informationen var kopplat till samtycke skulle många frågor bli beroende av vaga riktlinjer och varierande praxis, och det skulle inte finnas någon lösning i situationer där en person är på sjukhus men inte kan ge sitt samtycke på grund av till exempel medvetlöshet. Förvaltningsutskottet anser att ordalydelsen i 1 mom. 7 punkten är viktig i den form som föreslås i propositionen.

Beträffande de farhågor som framförts vid sakkunnigutfrågningen om paragrafens inverkan på människors vilja att söka vård anser förvaltningsutskottet att detta inte gäller de föreslagna 4 kap. 5 § 1 mom. 3 punkt (gärningen riktas mot en tjänstetillhandahållare inom social- och hälsovården eller mot en person som arbetar eller utträtt är ärenden där) och 1 mom. 4 punkt (orsakande av fara) i polislagen, eftersom ett eventuellt brott eller en hotande gärning i den situation som avses där sker först efter att man sökt vård. För det andra anser utskottet att det är oroväckande att man tänker sig att brottsoffrets rättigheter inte ens ska beaktas när det gäller andra brott än grova brott, till skillnad från rättigheterna för misstänkta eller dömda personer. Endast en liten del av befolkningen begår brott av den typen som avses i de föreslagna 1 mom. 1 och 2 punkterna, och ett ännu mindre antal gör sig skyldiga till gärningar av det slag som avses i 1 mom. 5 punkten om nationell säkerhet. Detsamma gäller 1 mom. 6 punkten, där en person antingen är svarande i ett brottmål eller har dömts till fängelsestraff. Den föreslagna bestämmelsen hindrar inte dessa personer från att söka vård, och om polisen inte redan hade rimliga skäl att tro att en person befinner sig i en tjänstetillhandahållares lokaler vid en viss tidpunkt, skulle närvaron i den lokalen inte bli känd för polisen. En sådan rätt kan dock inte innebära att den är viktigare än brottsoffrets rättigheter, varför utskottet anser det viktigt att polisen kan få information enligt 1 mom. 1 och 2 punkten. I den föreslagna 1 mom. 5 punkten handlar det om så betydande intressen som rör hela statens säkerhet att den information som avses i punkten kan anses vara proportionerlig även i förhållande till konfidentialiteten i vårdrelationen för ett fåtal enskilda personer. När det gäller 1 mom. 7 punkten anser utskottet att det inte är särskilt realistiskt att en försvunnen person eller en

Betänkande

person som misstänks ha försvunnit undviker att söka vård för att polisen ska kunna avsluta sökinsatserna om den får kännedom om närvaron. Om en myndig person har försvunnit av egen vilja, är det sannolikt att det till och med är i enlighet med hans eller hennes vilja att sökinsatserna avslutas.

Eftersom det är fråga om känsliga uppgifter föreslår utskottet att paragrafen för att öka proportionaliteten och nödvändigheten i behandlingen av uppgifterna kompletteras med ett *nytt 2 mom.* enligt vilket uppgifter som fått med stöd av paragrafen får användas endast för det ändamål för vilket de har fått. Begränsningen skyddar den information som erhållits med stöd av paragrafen så att den inte kan lämnas ut av polisen eller behandlas för något annat ändamål än det specifika ändamål för vilket den har erhållits. Denna bestämmelse preciserar också uppgifternas livscykel, vilket social- och hälsovårdsutskottet fäste uppmärksamhet vid i sitt utlåtande. Bestämmelser om lagring av uppgifter finns i polisens personuppgiftslag.

7 kap. Tystnadsplikt, tystnadsrätt och utlämnande av information

2 §. Utlämnande av uppgifter. För att beakta anmärkningarna till lagstiftningsordningen föreslår utskottet i enlighet med den allmänna motiveringen för det första att utlämnande av uppgifter i *1 mom.* kopplas till ett nödvändighetskriterium. Polisen kan med stöd av bestämmelsen på eget initiativ till exempel till utskottets myndighet utifrån prövning från fall till fall lämna ut nödvändiga uppgifter om de penningmedel som är föremål för polisens åtgärd i en enskild situation.

Dessutom föreslår förvaltningsutskottet att den skyldighet att lämna ut uppgifter som anknyter till "allmänt och enskilt intresse" och som förutsätts som en fråga om lagstiftningsordning som gäller regleringens exakthet och noggranna avgränsning beaktas i paragrafen så att det i *1 mom.* i stället för "allmänt intresse" i enlighet med propositionsmotiven föreskrivs att en förutsättning för utlämnande är "att utföra ett uppdrag med anknytning till bekämpningen av organiserad brottslighet eller förebygga, avslöja och utreda ett brott". Utskottet föreslår att *2 mom.* i övrigt formuleras på samma sätt, men utlämnandet av uppgifter kopplas till att ett "allvarligt" brott förebyggs och utreds, eftersom mottagaren av informationen i *2 mom.* inte har avgränsats.

Enligt propositionen är informationsutbyte för att förebygga allvarlig och organiserad brottslighet ett av de viktigaste behoven bakom lagändringen och hänför sig till målen i regeringsprogrammet. Eftersom utlämnandet av information är kopplat till enskilda fall, är det fråga om en enskild situation där utlämnandet kan ske om polisen bedömer att det är nödvändigt i enlighet med villkoren i bestämmelsen. En uppgift med anknytning till bekämpningen av organiserad brottslighet hänvisar bland annat till den administrativa brottsbekämpningen. Som det står i utskottets överväganden avses med administrativ brottsbekämpning de olika typer av metoder som finns tillgängliga för myndigheterna för att förhindra att samhällets lagliga infrastruktur utnyttjas, särskilt för brottslig verksamhet. Syftet är bland annat att säkerställa att enskilda myndighetsbeslut, till exempel tillståndsbeslut, inte främjar den organiserade brottslighetens verksamhetsförutsättningar eller möjliggör fortsatt brottslig verksamhet. I den administrativa kampen mot organiserad brottslighet är utbytet av information mellan olika myndigheter och aktörer centralt. En uppgift med anknytning till bekämpningen av organiserad brottslighet kan vara exempelvis det fall som beskrivs i propositionen, där polisen underrättar

Betänkande

kommunen om att dess lokaler hyrs av en grupp som har kopplingar till organiserad brottslighet. Det är också möjligt att lämna ut information om det är nödvändigt för att förebygga, avslöja och utreda brott i en enskild situation.

I fråga om enskilda intressen konstateras det i propositionen att ett viktigt enskilt intresse kan hänföra sig exempelvis till att utlämnandet av uppgifter kan anses vara förenligt med barnets eller den ungas bästa, till exempel inom samarbetet mellan flera myndigheter. Vägande skäl för att skydda ett viktigt enskilt intresse kan också finnas i en situation där information lämnas ut exempelvis till en organisationsanställd om ett barn eller en ung person som efterspanas, om detta kan bidra till att hitta det utsatta barnet eller den unga personen. Förvaltningsutskottet föreslår att bestämmelsen preciseras så att den i propositionen föreslagna termen ”enskilt intresse” ersätts med ”barnets bästa eller något annat viktigt enskilt intresse” i 1 och 2 mom. Med barnets bästa avses bland annat de exempel som beskrivs i propositionsmotiven. Begreppet barnets bästa ingår i internationella människorättskonventioner, särskilt FN:s konvention om barnets rättigheter (FördrS 59–60/1991), och i Finland finns närmare bestämmelser om barnets bästa bland annat i barnskyddslagen (417/2007). I den föreslagna bestämmelsen avses med barnets bästa att barnet skyddas, det vill säga att barnets rättigheter tillgodoses, vilket i samband med polisuppdrag framför allt innebär att skydda barnets liv, hälsa och integritet. Med barn avses en minderårig person, dvs. begreppet omfattar också unga som inte har fyllt 18 år.

Utskottet anser att uttrycket ”något annat viktigt enskilt intresse” i bestämmelsen är nödvändigt med tanke på polisens utlämnande av information. Myndigheterna har många olika typer av uppdrag där de kan stå inför situationer där det kan vara nödvändigt att lämna ut information för att skydda en privat aktör, det vill säga en fysisk eller en privat juridisk persons, rättigheter. Situationer av den här typen förekommer till exempel i sektorsövergripande samarbete mellan myndigheterna till förmån för olika människogrupper, utöver barn också bland annat till förmån för myndiga unga personer och offer för våld i nära relationer. I bestämmelsen avses med enskilt intresse att utlämnandet av information sker till förmån för den berörda privata aktören, dvs. det främjar den privata aktörens rättigheter och intressen. I fråga om en privat juridisk person kan något annat viktigt enskilt intresse gälla situationer som hänför sig exempelvis till serier av butiksstölder. Med ordet viktigt betonas att vilket enskilt intresse som helst inte kommer i fråga, utan intresset ska vara viktigt, det vill säga det ska gälla till exempel privata aktörers centrala intressen som uttrycker de grundläggande fri- och rättigheterna och som kan skyddas bara genom att informationen lämnas ut.

2. Lagen om ändring av lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet

16 §. Polisens rätt att få uppgifter ur vissa register och informationssystem Utskottet noterar att det i 1 mom. 15 punkten föreskrivs om polisens rätt att få information ur vissa register bland annat för att förhindra brott. Som utskottet konstaterat i samband med 4 kap. 3 § i lagförslag 1 ingår förhindrande av brott i begreppet förebyggande av brott. Bestämmelsens ordalydelse bottenar i den första ändringen (L 29/2015, RP 168/2014 rd) i polisens personuppgiftslag (761/2003, upphävd). Bestämmelsen gäller rätten att få information om passagerare av privata sammanslutningar. Utskottet anser att begreppsapparaten i bestämmelsen systematiskt bör samordnas med 4 kap. 3 § 1 mom. i den föreslagna polislagen (lagförslag 1) och med polisens

Betänkande

uppgifter enligt 1 kap. 1 § i polislagen. Därför föreslår utskottet att förhindrande av brott i 15 punkten ändras till förebyggande av brott.

Ingressen. Lagförslagets 16 § 1 mom. 4 punkt har ändrats genom en lag som riksdagen godkände den 3 juni 2026 och som avses träda i kraft den 12 juni 2026 (RSv 76/2026 rd—RP 52/2026 rd). Lagändringen måste beaktas i ingressen till det aktuella lagförslaget.

3. Lagen om ändring av lagen om behandling av personuppgifter vid Gränsbevakningsväsendet

20 §. Rätt att få uppgifter av privata sammanslutningar och personer. Som det konstateras i den allmänna motiveringen föreslår utskottet att *1 och 2 mom.* ändras för att anmärkningen om lagstiftningsordningen ska beaktas. Behövlighetskriteriet ändras till ett nödvändighetskriterium.

Utskottet föreslår att formuleringen i 2 mom. i den finska versionen preciseras ytterligare så att man i stället för "tunnistamiseksi tarpeellisten tietojen" som föreslås i propositionen använder uttrycket "tunnistamiseksi tarvittavat tiedot" för att det inte ska uppstå en tolkningskonflikt med nödvändighetskriteriet i samma mening. Ändringen påverkar inte den svenska texten. Med "information som behövs för att identifiera" avses uppgifter med hjälp av vilka en person identifieras. I meningen är rätten att få denna information kopplad till kriteriet att informationen ska vara nödvändig för att Gränsbevakningsväsendet ska kunna utföra en uppgift som hör till det.

Förvaltningsutskottet föreslår dessutom att det i sista meningen i 2 mom. läggs till ett behövlighetskriterium. I övrigt är tillgången till information i bestämmelsen kopplad till nödvändighet, men en sådan tröskel skulle vara orimligt hög i en situation där Gränsbevakningsväsendet begär ut information om utdelningsadresser. Sådan information är inte känslig och är i princip inte sekretessbelagd, utan det är fråga om vanlig information. Utskottet anser att gränsningen till information om utdelningsadresser, med beaktande av regleringssammanhanget, i enlighet med grundlagsutskottets etablerade utlåtandep Praxis uttömmande anger vilka behövliga uppgifter rätten till information gäller. Termen "motsvarande" i denna mening avser inte nödvändighetskriteriet i första meningen i 2 mom., utan det ändamål som anges där och det faktum att det rör sig om ett enskilt fall.

Dessutom föreslår utskottet att stiftelser också nämns i paragrafens 1 mom. för tydlighetens skull, såsom det konstateras i den allmänna motiveringen. Även paragrafrubriken bör ändras i enlighet med detta.

20 a §. Rätt att få information av social- och hälsovården. Eftersom det är fråga om känsliga uppgifter föreslår utskottet att paragrafen för att öka proportionaliteten och nödvändigheten i behandlingen av uppgifterna kompletteras med ett *nytt 2 mom.* enligt vilket uppgifter som fåtts med stöd av paragrafen får användas endast för det ändamål för vilket de har fåtts. Begränsningen skyddar den information som erhållits med stöd av paragrafen så att den inte kan lämnas ut av Gränsbevakningsväsendet eller behandlas för något annat ändamål än det specifika ändamål för vilket den har erhållits. Denna bestämmelse preciserar också uppgifternas livscykel, vilket social- och hälsovårdsutskottet fäste uppmärksamhet vid i sitt utlåtande. Bestämmelser om lagring av uppgifter finns i Gränsbevakningsväsendets personuppgiftslag.

Betänkande

Ingressen. Lagförslagets 22 § 1 mom. 4 punkt har ändrats genom en lag som riksdagen godkände den 3 juni 2026 och som avses träda i kraft den 12 juni 2026 (RSv 76/2026 rd—RP 52/2026 rd). Lagändringen måste beaktas i ingressen till det aktuella lagförslaget.

4. Lagen om ändring av lagen om gränsbevakningsväsendets förvaltning

17 a §. Utlämnande av uppgifter. I enlighet med det som sägs i övervägandena föreslår utskottet för det första att utlämnande av information enligt *1 mom.* kopplas till ett nödvändighetskriterium, så att anmärkningen om lagstiftningsordning blir beaktad.

Dessutom föreslår förvaltningsutskottet att den skyldighet att lämna ut uppgifter som anknyter till ”allmänt och enskilt intresse” och som förutsätts som en fråga om lagstiftningsordning som gäller regleringens exakthet och noggranna avgränsning beaktas i paragrafen så att det i 1 mom. i stället för ”allmänt intresse” i enlighet med propositionsmotiven föreskrivs att en förutsättning för utlämnande är ”att utföra ett uppdrag med anknytning till bekämpningen av organiserad brottslighet eller förebygga, avslöja och utreda ett brott”. Utskottet föreslår att *2 mom.* i övrigt formuleras på samma sätt, men utlämnandet av uppgifter kopplas till att ett ”allvarligt” brott förebyggs och utreds, eftersom mottagaren av informationen i 2 mom. inte har avgränsats.

Utskottet hänvisar till det som sägs ovan i detaljmotiveringen till 7 kap. 2 § i lagförslag 1.

5. Lagen om ändring av 2 och 4 kap. i lagen om brottsbekämpning inom Tullen

2 kap. Tullens befogenheter vid tullbrottsbekämpning

14 §. Rätt till information av privata och offentliga sammanslutningar eller personer. Som det konstateras i övervägandena föreslår utskottet att *1 och 2 mom.* ändras för att anmärkningen om lagstiftningsordningen ska beaktas. Behövlighetskriteriet ändras till ett nödvändighetskriterium.

Utskottet föreslår att formuleringen i 2 mom. i den finska versionen preciseras ytterligare så att man i stället för "tunnistamiseksi tarpeellisten tietojen" som föreslås i propositionen använder uttrycket "tunnistamiseksi tarvittavat tiedot" för att det inte ska uppstå en tolkningskonflikt med nödvändighetskriteriet i samma mening. Ändringen påverkar inte den svenska texten. Med "information som behövs för att identifiera" avses uppgifter med hjälp av vilka en person identifieras. I meningen är rätten att få denna information kopplad till kriteriet att informationen ska vara nödvändig för att Tullen ska kunna utföra en uppgift som hör till den.

Förvaltningsutskottet föreslår dessutom att det i sista meningen i 2 mom. läggs till ett behövlighetskriterium. I övrigt är tillgången till information i bestämmelsen kopplad till nödvändighet, men en sådan tröskel skulle vara orimligt hög i en situation där Tullen begär ut information om utdelningsadresser. Sådan information är inte känslig och är i princip inte sekretessbelagd, utan det är fråga om vanlig information. Utskottet anser att gränsningen till information om utdelningsadresser, med beaktande av regleringssammanhanget, i enlighet med grundlagsutskottets etablerade utlåtanedpraxis uttömmande anger vilka behövliga uppgifter rätten till information gäller. Termen ”motsvarande” i denna mening avser inte

Betänkande

nödvändighetskriteriet i första meningen i 2 mom., utan det ändamål som anges där och det faktum att det rör sig om ett enskilt fall.

Dessutom föreslår utskottet att stiftelser också nämns i paragrafens 1 mom. för tydlighetens skull, såsom det konstateras i den allmänna motiveringen. Även paragrafrubriken bör ändras i enlighet med detta.

14 a §. Rätt att få information av social- och hälsovården. Eftersom det är fråga om känsliga uppgifter föreslår utskottet att paragrafen för att öka proportionaliteten och nödvändigheten i behandlingen av uppgifterna kompletteras med ett *nytt 2 mom.* enligt vilket uppgifter som fås med stöd av paragrafen får användas endast för det ändamål för vilket de har fås. Begränsningen skyddar den information som erhållits med stöd av paragrafen så att den inte kan lämnas ut av Tullen eller behandlas för något annat ändamål än det specifika ändamål för vilket den har erhållits. Denna bestämmelse preciserar också uppgifternas livscykel, vilket social- och hälsovårdsutskottet fäste uppmärksamhet vid i sitt utlåtande. Bestämmelser om lagring av uppgifter finns i Tullens personuppgiftslag.

4 kap. Tystnadsplikt, tystnadsrätt och utlämnande av information

2 §. Utlämnande av uppgifter. I enlighet med det som sägs i övervägandena föreslår utskottet att utlämnande av information enligt *1 mom.* kopplas till ett nödvändighetskriterium, så att anmärkningen om lagstiftningsordning blir beaktad.

Dessutom föreslår förvaltningsutskottet att den skyldighet att lämna ut uppgifter som anknyter till "allmänt och enskilt intresse" och som förutsätts som en fråga om lagstiftningsordning som gäller regleringens exakthet och noggranna avgränsning beaktas i paragrafen så att det i 1 mom. i stället för "allmänt intresse" i enlighet med propositionsmotiven föreskrivs att en förutsättning för utlämnande är "att utföra ett uppdrag med anknytning till bekämpningen av organiserad brottslighet eller förebygga, avslöja och utreda ett brott". Utskottet föreslår att *2 mom.* i övrigt formuleras på samma sätt, men utlämnandet av uppgifter kopplas till att ett "allvarligt" brott förebyggs och utreds, eftersom mottagaren av informationen i 2 mom. inte har avgränsats.

I fråga om tillämpningen av bestämmelserna hänvisar utskottet även här till det som sägs ovan i detaljmotiveringen till 7 kap. 2 § i lagförslag 1.

6. Lagen om ändring av lagen om behandling av personuppgifter inom Tullen

16 §. Tullens rätt att få uppgifter ur vissa register och informationssystem. På de grunder som konstaterats i samband med 16 § i lagförslag 2 föreslår utskottet att förhindrande av brott ändras till förebyggande av brott i *1 mom.* 1 punkten i den aktuella paragrafen. Utskottet anser att begreppsapparaten i bestämmelsen systematiskt bör samordnas med 2 kap. 14 § 1 mom. i lagen om brottsbekämpning inom Tullen (lagförslag 5).

Betänkande

7. Lagen om ändring av 70 och 112 § i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom Försvarsmakten

112 §. Rätt att få information av privata eller offentliga sammanslutningar eller personer.

I enlighet med det som står i övervägandena föreslår utskottet att även stiftelser nämns i paragrafens 1 mom. för tydlighetens skull. Även paragrafrubriken bör ändras i enlighet med detta.

10. Lagen om ändring av 13 § i lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen

Ingressen. Lagförslagets 13 § har ändrats genom en lag som riksdagen godkände den 3 juni 2026 och som avses träda i kraft den 12 juni 2026 (RSv 76/2026 rd—RP 52/2026 rd). Lagändringen måste beaktas i ingressen till det aktuella lagförslaget.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Förvaltningsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslag 8 och 9 i proposition RP 182/2025 rd utan ändringar.

Riksdagen godkänner lagförslag 1—7 och 10 i proposition RP 182/2025 rd med ändringar. (Utskottets ändringsförslag)

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag

om ändring av 4 och 7 kap. i polislagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i polislagen (872/2011) 7 kap. 6 §, sådan den lyder i lag 743/2014,
ändras 4 kap. rubriken för 3 §, 3 § 1 och 2 mom. samt rubriken för 7 kap. och 7 kap. 2 §, samt
fogas till 4 kap. 3 § ett nytt 4 mom. och till kapitlet nya 4 och 5 § som följer:

Betänkande

4 kap.

Teknisk övervakning och rätt att få information

3 §

Rätt att få information av privata sammanslutningar, stiftelser och personer

Oberoende av att en sammanslutnings medlemmar, revisorer, verkställande direktör, styrelsemedlemmar eller arbetstagare är bundna av företags-, bank- eller försäkringshemlighet har polisen på begäran av en polisman som hör till befälet rätt att av privata sammanslutningar, stiftelser och personer få information som är nödvändig för att förebygga, avslöja eller utreda brott, för att avvärja en fara som hotar liv eller hälsa eller för att nå en efterlyst person som ska anhållas, häktas eller gripas. Om ett viktigt allmänt eller enskilt intresse kräver det har polisen motsvarande rätt att få information som behövs vid polisundersökning enligt 6 kap.

Polisen har i enskilda fall på begäran rätt att av kommunikationsförmedlare och av tillhandahållare av informationssamhällets tjänster få kontaktuppgifter för teleadresser som inte är upptagna i en offentlig katalog eller information som specificerar en teleadress eller teleterminalutrustning eller information som behövs för att identifiera en tjänsts användare eller abonnent, om informationen är nödvändig för ett polisuppdrag. Polisen har motsvarande rätt att få behövlig information om utdelningsadresser av en sammanslutning som bedriver postverksamhet.

Polisen har rätt att få den information som avses i 1 och 2 mom. avgiftsfritt, om inte något annat föreskrivs i lag.

4 §

Vite

Polisen kan meddela ett åläggande om att den i 3 § 1 och 2 mom. avsedda informationen ska lämnas inom en skälig tid. Polisen kan förena åläggandet med vite. Beslutet om föreläggande av vite ska iaktas även om ändring i beslutet söks. Vite får dock inte föreläggas om det finns skäl att misstänka någon för brott och det begärda materialet har samband med det ärende som brottsmisstanken gäller. I övrigt tillämpas i fråga om vite viteslagen (1113/1990).

5 §

Rätt att få information av social- och hälsovården

Utöver vad som föreskrivs någon annanstans i lag har polisen på begäran av en polisman som hör till befälet rätt att trots sekretessbestämmelserna av en tjänstetillhandahållare som avses i lagen om behandling av kunduppgifter inom social- och hälsovården (703/2023) eller av en person som utför tjänstetillhandahållarens uppgifter få information om en persons närvaro i lokalerna hos en tillhandahållare av social- och hälsovårdstjänster under en viss tid och information om personens identitet, om informationen är nödvändig för att

Betänkande

1) avslöja eller utreda ett sådant brott för vilket det strängaste straffet enligt lag är fängelse i minst två år, och informationen gäller en person som kan antas ha gjort sig skyldig till ett brott eller som är skäligen misstänkt för ett brott, eller ett brottsoffer,

2) avslöja eller utreda ett brott som avses i 20 kap. 6, 8 eller 18 §, ~~21 kap. 7, 10 eller 15 §~~ eller 23 kap. ~~1~~ eller 3 § i strafflagen, och informationen gäller en person som kan antas ha gjort sig skyldig till ett brott eller som är skäligen misstänkt för ett brott, eller ett brottsoffer,

3) avslöja eller utreda ett brott som avses i 17 kap. 6 §, 21 kap. 7, 10 eller 15 §, 28 kap. 1, 3 eller 4 §, 35 kap. 1 § eller 41 kap. 7 § i strafflagen, om gärningen riktar sig mot en tillhandahållare av social- och hälsovårdstjänster eller en person som sköter ärenden eller arbetar hos tillhandahållaren av social- och hälsovårdstjänster, och informationen gäller en person som kan antas ha gjort sig skyldig till ett brott eller som är skäligen misstänkt för ett brott, eller ett brottsoffer,

4) upprätthålla allmän ordning och säkerhet eller förebygga brott, om en person genom sitt uppförande i lokalerna hos en tillhandahållare av social- och hälsovårdstjänster orsakar fara som hotar liv, hälsa eller egendom,

5) skydda den nationella säkerheten mot verksamhet som utgör ett allvarligt hot mot den,

6) nå en person för verkställigheten av ett fängelsestraff eller för hämtning till domstol av svaranden i ett brottmål,

7) hitta en person som är försvunnen, misstänks vara försvunnen eller vars liv eller hälsa eventuellt är i fara.

Den information som fåtts med stöd av 1 mom. får användas endast för det ändamål för vilket den har fåtts.

7 kap.

Tystnadsplikt, tystnadsrätt och utlämnande av information

2 §

Utlämnande av information

Polisen får trots sekretessbestämmelserna lämna ut andra uppgifter än de som avses i 1 § 1 mom. till myndigheter eller sammanslutningar som sköter offentliga uppdrag, om utlämnandet av uppgifterna är nödvändigt i enskilda fall på grund av en uppgift som ankommer på polisen, någon annan myndighet eller den som sköter ett offentligt uppdrag. Dessutom får polisen trots sekretessbestämmelserna lämna ut ovan avsedda uppgifter till myndigheter eller sammanslutningar som sköter offentliga uppdrag, om det i enskilda fall är nödvändigt för att utföra ett uppdrag med anknytning till bekämpningen av organiserad brottslighet, förebygga, avslöja och utreda brott eller skydda barnets bästa eller något annat viktigt enskilt intresse. I lag föreskrivs särskilt om utlämnande av information som behövs för att kontrollera tillförlitligheten hos en person som söker sig till eller har en ur säkerhetssynpunkt viktig uppgift.

Polisen får trots sekretessbestämmelserna lämna ut sådana andra än i 1 § 1 mom. avsedda uppgifter som i enskilda fall av vägande skäl behövs för att förhindra en händelse som äventyrar liv eller hälsa eller ett brott som riktar sig mot frihet eller för att förhindra betydande skada på miljön eller betydande egendoms- eller förmögenhetsskada, för att utföra ett uppdrag med

Betänkande

anknytning till bekämpningen av organiserad brottslighet, förebygga, avslöja och utreda ett allvarligt brott, skydda barnets bästa eller något annat viktigt ~~allmänt eller~~ enskilt intresse eller skydda den nationella säkerheten.

Polisen får trots sekretessbestämmelserna lämna ut andra uppgifter än de som avses i 1 § 1 mom. till en sådan kritisk aktör som avses i lagen om skydd av samhällets kritiska infrastruktur och om stärkande av samhällets motståndskraft (310/2025) eller en sådan aktör som avses i 3 § i cybersäkerhetslagen (124/2025), om utlämnandet av uppgifterna behövs för att utföra en uppgift som gäller skydd av den kritiska infrastrukturen eller stärkande av motståndskraften och som ankommer på polisen eller den ovan nämnda aktören.

De uppgifter som avses i 1–3 mom. kan lämnas ut på begäran eller på eget initiativ. Beslut om utlämnande av uppgifter med stöd av 1–3 mom. fattas av en polisman som hör till befälet. En annan polisman kan utan beslut av en polisman som hör till befälet lämna ut uppgifter när det på grund av att ärendet är brådskande är nödvändigt att uppgifter lämnas ut omedelbart.

Denna lag träder i kraft den 20 .

2.

Lag

om ändring av lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (616/2019) 16 § 3 mom., 17 § 2 mom. och 22 § 3–5 mom.,

ändras det inledande stycket i 16 § 1 mom., 16 § 1 mom. 9 och 15 punkten, 16 § 2 mom., rubriken för 17 §, det inledande stycket i 17 § 1 mom., 17 § 1 mom. 4 och 8 punkten, 21 §, det inledande stycket i 22 § 1 mom., 22 § 1 mom. 7, 8 och 17 punkten och 32 §, **det inledande stycket i 16 § 1 mom. sådant det lyder i lag /**, samt

fogas till 16 § 1 mom., sådant det lyder delvis ändrat i lagarna 1162/2019, 632/2020, 1308/2021 och 493/2025, en ny 16 punkt, till 17 § 1 mom. en ny 9 punkt och till 22 § 1 mom., sådant det lyder delvis ändrat i lag 632/2020, en ny 18 punkt som följer:

Betänkande

16 §

Polisens rätt att få uppgifter ur vissa register och informationssystem

Utöver vad som föreskrivs någon annanstans i lag har polisen trots sekretessbestämmelserna rätt att ur vissa register få information för att utföra sina uppgifter och föra sina register, på det sätt som avtalas om tillvägagångssättet med den personuppgiftsansvarige, enligt följande:

9) av kommunikationsförmedlare uppgifter som avses i 10 kap. 6–8 § i tvångsmedelslagen, i 5 kap. 8 och 9 § i polislagen samt i 19 kap. i lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation (917/2014),

15) av samfund och sammanslutningar uppgifter ur register som gäller passagerare och fordons personal, för förebyggande, avslöjande och utredning av brott och förande av brott till åtalsprövning samt för att nå efterlysta personer; bestämmelser om rätten att få uppgifter ur flygtrafikens PNR-uppgifter finns i lagen om användning av flygpassageraruppgifter för bekämpning av terroristbrott och grov brottslighet (657/2019),

16) av civiltjänstcentralen de uppgifter ur civiltjänstregistret som är nödvändiga för utredning av hinderlöshet hos sökande och innehavare av ett tillstånd enligt passlagen eller lagen om identitetskort.

Polisen har rätt att få de uppgifter som avses i 1 mom. utan dröjsmål och avgiftsfritt, om inte något annat föreskrivs i lag.

17 §

Uppgifter som andra myndigheter lämnar ut till polisen genom registrering via direkt anslutning

Enligt avtal om tillvägagångssättet med den personuppgiftsansvarige får uppgifter föras in i polisens register genom direkt anslutning enligt följande:

4) av utrikesministeriet och finska beskickningar uppgifter för skötseln av utrikesministeriets och finska beskickningars uppgifter enligt lagen om identitetskort och passlagen, av utrikesministeriet uppgifter om dem som hör till personalen vid diplomatiska beskickningar och konsulat som representerar den utsändande staten i Finland och om dem som hör till personalen vid en internationell organisations organ i Finland eller något annat internationellt organ i samma ställning samt om dessa personers familjemedlemmar och om dem som är i privat tjänst hos dessa personer,

8) av Migrationsverket uppgifter om nationella inreseförbud samt om polisåtgärder i anslutning till beslut om avvisning, utvisning och handräckning,

9) av Institutet för hälsa och välfärd uppgifter om utredning av dödsorsak.

Betänkande

21 §

Utlämnande av personuppgifter till en annan behörig myndighet som avses i dataskyddslagen avseende brottmål

Polisen får trots sekretessbestämmelserna på begäran och på eget initiativ lämna ut personuppgifter som avses i 5–9, 11 och 12 § till skyddspolisen, Tullen, Gränsbevakningsväsendet, Försvarsmakten, åklagare, domstolar, Rättsregistercentralen, Brottpåföljdsmyndigheten och andra behöriga myndigheter enligt dataskyddslagen avseende brottmål för de uppgifter enligt 1 § i den lagen som myndigheten har enligt lag.

22 §

Övrigt utlämnande av personuppgifter till myndigheter

Utöver vad som föreskrivs någon annanstans i lag får polisen trots sekretessbestämmelserna på begäran och på eget initiativ lämna ut sådana personuppgifter som avses i 5–8, 11 och 12 § för en uppgift som myndigheten har enligt lag enligt följande:

7) till livskraftscentralerna för behandling av ärenden som gäller beviljande av uppehållstillstånd för företagare,

8) till utrikesministeriet och finska beskickningar för behandling av ärenden som hör till deras behörighet och som gäller pass eller något annat resedokument, identitetskort, visum, uppehållstillstånd för arbetstagare, uppehållstillstånd för företagare eller något annat uppehållstillstånd,

17) till Försvarsmakten, Tullen, Gränsbevakningsväsendet och Brottpåföljdsmyndigheten för bedömning av om en hos dessa anställd person med rätt att bära skjutvapen i sina tjänste-, arbets- eller tjänstgöringsuppdrag är lämplig att bära skjutvapen,

18) till Institutet för hälsa och välfärd för genomförande av kliniska prövningar samt för skötseln av uppgifter som hänför sig till rättsmedicin eller rättspsykiatri.

32 §

Beslut om utlämnande av uppgifter

Beslut om rätten att lämna ut uppgifter ur polisens register via ett tekniskt gränssnitt eller en elektronisk förbindelse samt om rätten för myndigheter som avses i 3 kap. att lämna ut uppgifter till polisens informationssystem via ett tekniskt gränssnitt eller genom registrering via direkt anslutning fattas av den personuppgiftsansvarige eller av en annan polisenhet som den personuppgiftsansvarige har förordnat till uppgiften.

När beslut om utlämnande fattas ska uppgifternas art och omfattning beaktas för att den registrerades integritetsskydd och datasäkerheten ska kunna tryggas.

Betänkande

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av lagen om behandling av personuppgifter vid Gränsbevakningsväsendet

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen om behandling av personuppgifter vid Gränsbevakningsväsendet (639/2019) 33 § 2 mom., 35 § 3 mom., 36 § 2 mom. och 38 § 4 mom., av dem 36 § 2 mom. sådant det lyder i lag 1246/2020,

ändras 20 §, 21 §, 22 § 1 mom. 5 punkten, 29 och 32 §, det inledande stycket i 33 § 1 mom., 33 § 1 mom. 10 och 13 punkten och 39 §, av dem 32 § och det inledande stycket i 33 § 1 mom. sådana de lyder i lag 430/2024, och

fogas till lagen en ny 20 a § och till 33 § 1 mom., sådant det lyder delvis ändrat i lag 430/2024, en ny 14 punkt som följer:

20 §

Rätt att få uppgifter av privata sammanslutningar, stiftelser och personer

Oberoende av att en sammanslutnings medlemmar, revisorer, verkställande direktör, styrelsemedlemmar eller arbetstagare är bundna av företags-, bank- eller försäkringshemlighet har Gränsbevakningsväsendet på begäran av en anhållningsberättigad tjänsteman rätt att av privata sammanslutningar, stiftelser och personer få de uppgifter som **är nödvändiga** för att förebygga, avslöja eller utreda brott som undersöks av Gränsbevakningsväsendet eller för att avvärja en fara som hotar liv eller hälsa eller för att nå en efterlyst person som ska anhållas, häktas eller gripas. Om ett viktigt allmänt eller enskilt intresse kräver det, har Gränsbevakningsväsendet motsvarande rätt att få de uppgifter som behövs i en utredning enligt 27 § i gränsbevakningslagen.

Gränsbevakningsväsendet har i enskilda fall på begäran av en anhållningsberättigad tjänsteman rätt att av en kommunikationsförmedlare och av en tillhandahållare av informationssamhällets tjänster få kontaktuppgifter om en sådan teleadress som inte är upptagen i en offentlig katalog eller uppgifter som specificerar en teleadress eller teleterminalutrustning eller de uppgifter som behövs för att identifiera en tjänsts användare eller abonnent, om uppgifterna **är nödvändiga** för utförande av ett uppdrag som ankommer på Gränsbevakningsväsendet. Gränsbevakningsväsendet har motsvarande rätt att få **behövliga** uppgifter om utdelningsadresser av en sammanslutning som bedriver postverksamhet.

För sin tillståndsförvaltning har Gränsbevakningsväsendet rätt att få uppgifter av privata sammanslutningar och personer med iakttagande av 19 §.

Betänkande

20 a §

Rätt att få information av social- och hälsovården

Utöver vad som föreskrivs någon annanstans i lag har Gränsbevakningsväsendet på begäran av en anhållningsberättigad tjänsteman rätt att trots sekretessbestämmelserna av en tjänstetillhandahållare som avses i lagen om behandling av kunduppgifter inom social- och hälsovården (703/2023) eller av en person som utför tjänstetillhandahållarens uppgifter få information om en persons närvaro i lokalerna hos en tillhandahållare av social- och hälsovårdstjänster under en viss tid och information om personens identitet, om informationen är nödvändig för att avslöja eller utreda ett brott för vilket det strängaste straffet enligt lag är fängelse i minst två år, och informationen gäller en person som kan antas ha gjort sig skyldig till ett brott eller som är skäligen misstänkt för ett brott, eller ett brottsoffer.

Den information som fåtts med stöd av 1 mom. får användas endast för det ändamål för vilket den har fåtts.

21 §

Vite

Gränsbevakningsväsendet kan meddela ett åläggande om att de i 20 § 1 och 2 mom. avsedda uppgifterna ska lämnas inom en skälig tid. Gränsbevakningsväsendet kan förena åläggandet med vite. Beslutet om föreläggande av vite ska iakttas även om ändring i beslutet söks. Vite får dock inte föreläggas om det finns skäl att misstänka någon för brott och det begärda materialet har samband med det ärende som brottsmisstanken gäller. I övrigt tillämpas i fråga om vite viteslagen (1113/1990).

22 §

Rätt att få uppgifter ur vissa register och informationssystem

Utöver vad som föreskrivs annanstans i lag har Gränsbevakningsväsendet trots sekretessbestämmelserna för utförandet av sina uppgifter rätt få uppgifter enligt följande:

5) av justitieförvaltningsmyndigheterna uppgifter om personer som är efterlysta av dem, ur det register över avgöranden och meddelanden om avgöranden som avses i lagen om justitieförvaltningens nationella informationsresurs (955/2020) uppgifter om avgöranden i brottmål och om avgörandenas laga kraft samt ur det rikssystem för behandling av diarie- och ärendehanteringsuppgifter som avses i den lagen uppgifter om brottmål som är eller har varit anhängiga vid åklagarmyndigheter eller domstolar,

Betänkande

29 §

Lämnande av uppgifter till Gränsbevakningsväsendet

Gränsbevakningsväsendet har rätt att få de uppgifter som avses i detta kapitel utan dröjsmål och avgiftsfritt, om inte något annat föreskrivs i lag.

32 §

Utlämnande av personuppgifter till en annan behörig myndighet som avses i dataskyddslagen avseende brottmål

Gränsbevakningsväsendet får trots sekretessbestämmelserna på begäran och på eget initiativ lämna ut sådana personuppgifter som avses i 7–15 och 15 a § till polisen, Tullen, Försvarmakten, åklagare, domstolar, Rättsregistercentralen, Brottspåföljdsmyndigheten och andra behöriga myndigheter enligt dataskyddslagen avseende brottmål för de uppgifter enligt 1 § i den lagen som myndigheten har enligt lag.

33 §

Övrigt utlämnande av personuppgifter till myndigheter

Utöver vad som föreskrivs någon annanstans i lag får Gränsbevakningsväsendet trots sekretessbestämmelserna på begäran och på eget initiativ lämna ut i 7–15 och 15 a § avsedda personuppgifter för utförande av en uppgift som en myndighet har enligt lag, enligt följande:

10) till livskraftscentralerna för behandling av ärenden som gäller beviljande av uppehållstillstånd för företagare,

13) till Forststyrelsens jakt- och fiskeövervakare för jakt- och fiskeövervakning som hör till deras behörighet,

14) till Institutet för hälsa och välfärd för genomförande av kliniska prövningar samt för skötseln av uppgifter som hänför sig till rättsmedicin.

39 §

Förfarande när uppgifter lämnas ut

Den personuppgiftsansvarige eller den förvaltningsenhet som den personuppgiftsansvarige har förordnat till uppgiften fattar beslut om utlämnande av sådana personuppgifter som avses i denna lag, om utlämnandet sker via ett tekniskt gränssnitt eller en elektronisk förbindelse.

När beslut om utlämnande fattas ska uppgifternas art och omfattning beaktas för att den registrerades integritetsskydd och datasäkerheten ska kunna tryggas.

Betänkande

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag

om ändring av lagen om gränsbevakningsväsendets förvaltning

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om gränsbevakningsväsendets förvaltning (577/2005) 18 §, sådan den lyder i lag 641/2019, och
ändras 17 a §, sådan den lyder i lag 110/2018, som följer:

17 a §

Utlämnande av uppgifter

Gränsbevakningsväsendet får trots sekretessbestämmelserna lämna ut andra uppgifter än de som avses i 17 § 1 mom. till myndigheter och sammanslutningar som sköter offentliga uppdrag, om utlämnandet av uppgifterna **är nödvändigt** i enskilda fall på grund av en uppgift som ankommer på Gränsbevakningsväsendet, någon annan myndighet eller den som sköter ett offentligt uppdrag. Dessutom får Gränsbevakningsväsendet trots sekretessbestämmelserna lämna ut ovan avsedda uppgifter till myndigheter och sammanslutningar som sköter offentliga uppdrag, om det i enskilda fall är nödvändigt **för att utföra ett uppdrag med anknytning till bekämpningen av organiserad brottslighet, förebygga, avslöja och utreda brott eller skydda barnets bästa eller något annat viktigt enskilt intresse**. I lag föreskrivs särskilt om utlämnande av information för att kontrollera tillförlitligheten hos en person som söker sig till eller har en ur säkerhetssynpunkt viktig uppgift.

Gränsbevakningsväsendet får trots sekretessbestämmelserna lämna ut sådana andra än i 17 § 1 mom. avsedda uppgifter som i enskilda fall av vägande skäl behövs för att förhindra en händelse som äventyrar liv eller hälsa eller ett brott som riktar sig mot friheten eller för att förhindra betydande skada på miljön eller betydande egendoms- eller förmögenhetsskada, för att utföra ett uppdrag med anknytning till **bekämpningen av organiserad brottslighet, förebygga, avslöja och utreda ett allvarligt brott, skydda barnets bästa eller något annat viktigt enskilt intresse eller skydda den nationella säkerheten**.

Gränsbevakningsväsendet får trots sekretessbestämmelserna lämna ut andra uppgifter än de som avses i 17 § 1 mom. till en sådan kritisk aktör som avses i lagen om skydd av samhällets kritiska infrastruktur och om stärkande av samhällets motståndskraft (310/2025) eller en sådan aktör som avses i 3 § i cybersäkerhetslagen (124/2025), om utlämnandet av uppgifterna behövs

Betänkande

för att utföra en uppgift som gäller skydd av den kritiska infrastrukturen eller stärkande av motståndskraften och som ankommer på Gränsbevakningsväsendet eller den ovan nämnda aktören.

De uppgifter som avses i 1–3 mom. kan lämnas ut på begäran eller på eget initiativ.

Denna lag träder i kraft den 20 .

5.

Lag

om ändring av 2 och 4 kap. i lagen om brottsbekämpning inom Tullen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om brottsbekämpning inom Tullen (623/2015) **rubriken för 2 kap. 14 §, 2 kap. 14 § 1 och 2 mom. samt rubriken för 4 kap. och 4 kap. 2 §, av dem 2 kap. 14 § 1 mom. sådant det lyder i lag 750/2017, och**
fogas till 2 kap. en ny 14 a § som följer:

2 kap.

Tullens befogenheter vid tullbrottsbekämpning

14 §

Rätt till information av privata och offentliga sammanslutningar, stiftelser eller personer

Oberoende av att en sammanslutnings medlemmar, revisorer, verkställande direktör, styrelsemedlemmar, förvaltningsrådsmedlemmar eller arbetstagare är bundna av företags-, bank- eller försäkringshemlighet har Tullen rätt att av privata och offentliga sammanslutningar, stiftelser eller personer få information som **är nödvändiga** för att förebygga, avslöja eller utreda tullbrott, för att avvärja en fara som hotar liv eller hälsa eller för att nå en efterlyst person som ska anhållas, häktas eller gripas. Tullen har motsvarande rätt att få nödvändiga uppgifter för utredning av förutsättningarna för meddelande av näringsförbud.

Tullen har i enskilda fall på begäran rätt att av kommunikationsförmedlare och av tillhandahållare av informationssamhällets tjänster få kontaktuppgifter för teleadresser som inte är upptagna i en offentlig katalog eller information som specificerar en teleadress eller

Betänkande

teleterminalutrustning eller information som behövs för att identifiera en tjänsts användare eller abonnent, om informationen **är nödvändig** för att förhindra, avslöja eller utreda tullbrott eller för att avvärja en fara som hotar liv eller hälsa. Tullen har motsvarande rätt att få **behövliga** uppgifter om utdelningsadresser av en sammanslutning som bedriver postverksamhet.

14 a §

Rätt att få information av social- och hälsovården

Utöver vad som föreskrivs någon annanstans i lag har Tullen på begäran av en anhållningsberättigad tullman rätt att trots sekretessbestämmelserna av en tjänstetillhandahållare som avses i lagen om behandling av kunduppgifter inom social- och hälsovården (703/2023) eller av en person som utför tjänstetillhandahållarens uppgifter få information om en persons närvaro i lokalerna hos en tillhandahållare av social- och hälsovårdstjänster under en viss tid och information om personens identitet, om informationen är nödvändig för att avslöja eller utreda ett tullbrott för vilket det strängaste straffet enligt lag är fängelse i minst två år, **och informationen gäller en person som kan antas ha gjort sig skyldig till ett brott eller som är skäligen misstänkt för ett brott, eller ett brottsoffer.**

Den information som fås med stöd av 1 mom. får användas endast för det ändamål för vilket den har fås.

4 kap.

Tystnadsplikt, tystnadsrätt och utlämnande av information

2 §

Utlämnande av uppgifter

Tullen får trots sekretessbestämmelserna lämna ut andra uppgifter än de som avses i 1 § 1 mom. till myndigheter och sammanslutningar som sköter offentliga uppdrag, om utlämnandet av uppgifterna **är nödvändigt** i enskilda fall på grund av en uppgift som ankommer på Tullen, någon annan myndighet eller någon som sköter ett offentligt uppdrag. Dessutom får Tullen trots sekretessbestämmelserna lämna ut ovan avsedda uppgifter till myndigheter och sammanslutningar som sköter offentliga uppdrag, om det i enskilda fall är nödvändigt **för att utföra ett uppdrag med anknytning till bekämpningen av organiserad brottslighet, förebygga, avslöja och utreda brott eller skydda barnets bästa eller något annat viktigt enskilt intresse.**

Tullen får trots sekretessbestämmelserna lämna ut sådana andra än i 1 § 1 mom. avsedda uppgifter som i enskilda fall av vägande skäl behövs för att förhindra en händelse som äventyrar liv eller hälsa eller ett brott som riktar sig mot friheten eller för att förhindra betydande skada på miljön eller betydande egendoms- eller förmögenhetsskada, **för att utföra ett uppdrag med anknytning till bekämpningen av organiserad brottslighet, förebygga, avslöja och utreda brott eller skydda barnets bästa eller något annat viktigt enskilt intresse eller skydda den nationella säkerheten.**

Betänkande

Tullen får trots sekretessbestämmelserna lämna ut andra uppgifter än de som avses i 1 § 1 mom. till en sådan kritisk aktör som avses i lagen om skydd av samhällets kritiska infrastruktur och om stärkande av samhällets motståndskraft (310/2025) eller en sådan aktör som avses i 3 § i cybersäkerhetslagen (124/2025), om utlämnandet av uppgifterna behövs för att utföra en uppgift som gäller skydd av den kritiska infrastrukturen eller stärkande av motståndskraften och som ankommer på Tullen eller den ovan nämnda aktören.

De uppgifter som avses i 1–3 mom. kan lämnas ut på begäran eller på eget initiativ. Tullen kan sätta begränsningar och ställa villkor för användningen av de uppgifter som lämnas ut.

Denna lag träder i kraft den 20 .

6.

Lag

om ändring av lagen om behandling av personuppgifter inom Tullen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om behandling av personuppgifter inom Tullen (650/2019) 16 § 3 mom., 17 § 2 mom. och 21 § 2–4 mom.,

ändras det inledande stycket i 16 § 1 mom., 16 § 1 mom. 1, 10 och 14 punkten, 16 § 2 mom., rubriken för 17 §, det inledande stycket i 17 § 1 mom., 20 §, det inledande stycket i 21 § 1 mom., 21 § 1 mom. 16 punkten samt 26 §, av dem 21 § 1 mom. 16 punkten sådan den lyder i lag 853/2025, och

fogas till 21 § 1 mom., sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 545/2023 och 853/2025, en ny 17 punkt som följer:

16 §

Tullens rätt att få uppgifter ur vissa register och informationssystem

Utöver vad som föreskrivs någon annanstans i lag har Tullen trots sekretessbestämmelserna rätt att ur vissa register få information för att utföra sina uppgifter och föra sina register, på det sätt som avtalas om tillvägagångssättet med den personuppgiftsansvarige, enligt följande:

1) av samfund och sammanslutningar uppgifter som gäller passagerare och fordons personal samt fordon och varor som transporteras för **förebyggande**, avslöjande och utredning av tullbrott och förande av tullbrott till åtalsprövning samt för att nå efterlysta personer; i lagen om användning av flygpassageraruppgifter för bekämpning av terroristbrott och grov brottslighet (657/2019) föreskrivs om rätten att få uppgifter ur flygtrafikens PNR-uppgifter,

Betänkande

10) ur det bötesregister som avses i lagen om verkställighet av böter (672/2002) uppgifter om bötesstraff och verkställigheten av dem, ur det straffregister som avses i straffregisterlagen (770/1993) uppgifter om personer och juridiska personer för de ändamål som nämns i 4 och 4 a § i den lagen och ur det register över avgöranden och meddelanden om avgöranden som avses i lagen om justitieförvaltningens nationella informationsresurs (955/2020) uppgifter om avgöranden i brottmål och om avgörandenas laga kraft samt ur det rikssystem för behandling av diarie- och ärendehanteringsuppgifter som avses i den lagen uppgifter om brottmål som är eller har varit anhängiga vid åklagarmyndigheter och domstolar,

14) av kommunikationsförmedlare uppgifter som avses i 10 kap. 6–8 § i tvångsmedelslagen och i 2 kap. 14 § 2 mom. och 3 kap. 4 och 5 § i lagen om brottsbekämpning inom Tullen, under de förutsättningar som anges i de lagarna, för tullbrottsbekämpning,

Tullen har rätt att få de uppgifter som avses i 1 mom. utan dröjsmål och avgiftsfritt, om inte något annat föreskrivs i lag.

17 §

Uppgifter som andra myndigheter lämnar ut till Tullen genom registrering via direkt anslutning

Enligt avtal om tillvägagångssättet med den personuppgiftsansvarige får uppgifter lämnas ut till Tullens register genom registrering via direkt anslutning enligt följande:

20 §

Utlämnande av personuppgifter till en annan behörig myndighet som avses i dataskyddslagen avseende brottmål

Tullen får trots sekretessbestämmelserna på begäran eller på eget initiativ lämna ut personuppgifter som avses i 7–10 och 13 § till polisen, Gränsbevakningsväsendet, Försvarmakten, åklagare, domstolar, Rättsregistercentralen, Brottspåföljdsmyndigheten och andra behöriga myndigheter som avses i dataskyddslagen avseende brottmål för de uppgifter enligt 1 § i den lagen som myndigheten har enligt lag.

21 §

Övrigt utlämnande av personuppgifter till myndigheter

Utöver vad som föreskrivs någon annanstans i lag får Tullen trots sekretessbestämmelserna på begäran och på eget initiativ lämna ut personuppgifter som avses i 7–10 och 13 § för utförande av en uppgift som myndigheten har enligt lag, enligt följande:

16) till de myndigheter som avses i lagen om transport av farliga ämnen inom Försvarmakten och Gränsbevakningsväsendet (849/2025) för övervakning av transport av farliga ämnen,

Betänkande

17) till Institutet för hälsa och välfärd för genomförande av kliniska prövningar samt för skötseln av uppgifter som hänför sig till rättsmedicin.

26 §

Beslut om utlämnande av uppgifter

Beslut om rätten att lämna ut uppgifter ur Tullens register via ett tekniskt gränssnitt eller en elektronisk förbindelse samt om rätten för myndigheter som avses i 3 kap. att lämna ut uppgifter till Tullens informationssystem via ett tekniskt gränssnitt eller genom registrering via direkt anslutning fattas av den personuppgiftsansvarige eller av en sådan verksamhetsenhet inom Tullen som den personuppgiftsansvarige har förordnat till uppgiften.

När beslut om utlämnande fattas ska uppgifternas art och omfattning beaktas för att den registrerades integritetsskydd och datasäkerheten ska kunna tryggas.

Denna lag träder i kraft den 20 .

7.

Lag

om ändring av 112 § i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom Försvarmakten

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom Försvarmakten (89/2025)
rubriken för 112 §, 112 § 1, 2 och 4 mom. som följer:

112 §

Rätt att få information av privata eller offentliga sammanslutningar, stiftelser eller personer

Oberoende av att en sammanslutnings medlemmar, revisorer, verkställande direktör, styrelsemedlemmar eller arbetstagare är bundna av företags-, bank- eller försäkringshemlighet har Huvudstaben rätt att en privat eller offentlig sammanslutning, en stiftelse eller en person få nödvändig information som behövs för att förhindra, avslöja eller utreda brott, för att avvärja en fara som hotar liv eller hälsa eller för att nå en efterlyst person som ska anhållas, häktas eller gripas.

Betänkande

Huvudstaben har rätt att av kommunikationsförmedlare och av tillhandahållare av informationssamhällets tjänster få kontaktuppgifter för teleadresser som inte är upptagna i en offentlig katalog eller information som specificerar en teleadress eller teleterminalutrustning eller information som behövs för att identifiera en tjänsts användare eller abonnent, om informationen behövs i ett enskilt fall för utförandet av ett brottsbekämpningsuppdrag vid Huvudstaben. Huvudstaben har motsvarande rätt att få information om utdelningsadresser av en sammanslutning som bedriver postverksamhet.

Huvudstaben har rätt att få den information som avses i 1 och 2 mom. utan dröjsmål och avgiftsfritt, om inte något annat föreskrivs i lag.

Denna lag träder i kraft den 20 .

8.

Lag

om ändring av lagen om försvarsmakten

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till lagen om försvarsmakten (551/2007) en ny 17 a § som följer:

17 a §

Utlämnande av uppgifter

Försvarsmakten får trots sekretessbestämmelserna på begäran eller på eget initiativ lämna ut uppgifter till en sådan kritisk aktör som avses i lagen om skydd av samhällets kritiska infrastruktur och om stärkande av samhällets motståndskraft (310/2025) eller en sådan aktör som avses i 3 § i cybersäkerhetslagen (124/2025), om utlämnandet av uppgifterna behövs för att utföra en uppgift som gäller skydd av den kritiska infrastrukturen eller stärkande av motståndskraften och som ankommer på Försvarsmakten eller den ovan nämnda aktören.

Beslut om utlämnande av uppgifter med stöd av 1 mom. fattas av huvudstaben.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Betänkande

9.

Lag

om ändring av 29 § i lagen om behandling av personuppgifter inom Försvarsmakten

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om behandling av personuppgifter inom Försvarsmakten (332/2019) det inledande stycket i 29 § 1 mom. och 29 § 1 mom. 2 punkten underpunkt b som följer:

29 §

Rätt att lämna ut personuppgifter för fullgörande av lagstadgade uppgifter

Försvarsmakten får trots sekretessbestämmelserna på begäran och på eget initiativ till en annan myndighet och till en sammanslutning som tillsatts för att sköta ett offentligt uppdrag lämna ut personuppgifter som behövs för fullgörande av dess lagstadgade uppgifter, enligt följande:

2) till polisen

b) för de uppgifter enligt 1 kap. 1 § 1 mom. i polislagen (872/2011) som hänför sig till att trygga rätts- och samhällsordningen, skydda den nationella säkerheten, upprätthålla allmän ordning och säkerhet eller förebygga, avslöja och utreda brott och föra brott till åtalsprövning,

Denna lag träder i kraft den 20 .

Betänkande

10.

Lag

om ändring av 13 § i lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 13 § i lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen (615/2020), sådan paragrafen lyder delvis ändrad i lagarna 1295/2022, 574/2025 och /, ett nytt 5 mom. som följer:

13 §

Annan rätt att få uppgifter

Migrationsverket har trots sekretessbestämmelserna rätt att av polisen få de uppgifter om efterlysningar som behövs för att medverka till att en efterlyst person ska kunna nås och som gäller gripande, anhållande eller häktning av en utlänning som på grund av behandling av dennes eget ärende som gäller inresa, utresa, vistelse, arbete eller finskt medborgarskap personligen besöker Migrationsverkets lokaler. Migrationsverket är efter att ha fått kännedom om att en person är efterlyst skyldigt att trots sekretessbestämmelserna utan dröjsmål lämna polisen uppgifter om den efterlysta personens identitet och närvaro i Migrationsverkets lokaler för att personen ska kunna gripas, anhållas eller häktas.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Betänkande

Helsingfors 10.6.2026

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Mauri Peltokangas saf
vice ordförande Pihla Keto-Huovinen saml
medlem Alviina Alametsä gröna
medlem Petri Honkonen cent
medlem Juha Hänninen saml
medlem Christoffer Ingo sv
medlem Mari Kaunistola saml
medlem Anna Kontula vänst
medlem Rami Lehtinen saf
medlem Mira Nieminen saf
medlem Saku Nikkanen sd
medlem Hanna Räsänen cent
medlem Paula Werning sd
medlem Joakim Vigelius saf
medlem Juha Viitala sd
medlem Ben Zyskowicz saml

Sekreterare var

utskottsråd Minna-Liisa Rinne

Betänkande Reservation 1

Reservation 1

Motivering

I propositionen föreslås det att bestämmelserna om polisens och andra säkerhetsmyndigheters rätt att få och lämna ut information ändras. Syftet är att regleringen i polislagen (871/2011) och i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (616/2019, polisens personuppgiftslag) ska möjliggöra ett effektivt och ändamålsenligt informationsutbyte mellan polisen och andra myndigheter samt mellan polisen och privata aktörer, särskilt för att förbättra det brottsförebyggande arbetet och garantera samhällets säkerhet. Syftet är att regleringen bättre ska leva upp till de krav som ställs av omvärldsförändringarna.

Det föreslås att polislagen kompletteras med en ny bestämmelse (4 kap. 5 §) om rätten att få information av en tillhandahållare av social- och hälsovårdstjänster. Enligt paragrafen har polisen på begäran av en polisman som hör till befälet rätt att trots sekretessbestämmelserna av en tjänstetillhandahållare som avses i lagen om behandling av kunduppgifter inom social- och hälsovården (703/2023) eller av en person som utför tjänstetillhandahållarens uppgifter få information om en persons närvaro i lokalerna hos en tillhandahållare av social- och hälsovårdstjänster under en viss tid och information om personens identitet, om informationen är nödvändig för att avslöja eller utreda ett brott för vilket det strängaste straffet enligt lag är fängelse i minst två år. Det föreskrivs dessutom om vissa andra brott för vilka rätten att få information skulle gälla även om det maximala straffet för brotten enligt lag är mindre än två års fängelse. Bestämmelsen tillåter inte att information lämnas ut på eget initiativ, utan utlämnandet ska basera sig på en begäran av polisen.

Det föreslås att 20 a § i lagen om behandling av personuppgifter vid Gränsbevakningsväsendet och 2 kap. 14 a § i lagen om brottsbekämpning inom Tullen kompletteras så att Gränsbevakningsväsendet och Tullen delvis får motsvarande rätt att få information, dock mer begränsat så att rätten till information endast gäller vid avslöjande och utredning av brott för vilka den strängaste föreskrivna påföljden är fängelse i minst två år.

Vi välkomnar i huvudsak de föreslagna ändringarna till övriga delar, med undantag för de ovan nämnda rättigheterna att få information. Det är problematiskt att rätten att få information utvidgas också till utredning av relativt lindriga brott, såsom penninginsamlingsbrott, jaktbrott och byggnadsskyddsbrott. Aktörerna inom social- och hälsovården har ansett att detta är ett centralt problem, eftersom den föreslagna utvidgningen inte står i proportion till hur väsentligt förslaget kan skada förtroendet för social- och hälsovården.

Rätten att få information bör gälla först för utredning av brott för vilka maximistraffet är fängelse i tre år. När det är fråga om lindrigare brott bör misshandel läggas till som grund för undantag i polislagen.

Förslag

Vi föreslår

Betänkande Reservation 1

att riksdagen godkänner lagförslag 2, 4 och 6–10 enligt betänkandet och godkänner lagförslag 1, 3 och 5 med ändringar. (Reservationens ändringsförslag)

Reservationens ändringsförslag

1.

Lag

om ändring av 4 och 7 kap. i polislagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i polislagen (872/2011) 7 kap. 6 §, sådan den lyder i lag 743/2014,
ändras 4 kap. 3 § 1 och 2 mom. samt rubriken för 7 kap. och 7 kap. 2 § samt
fogas till 4 kap. 3 § ett nytt 4 mom. och till kapitlet nya 4 och 5 § som följer:

4 kap.

Teknisk övervakning och rätt att få information

3 och 4 § (som i FvUB)

5 §

Rätt att få information av social- och hälsovården

Utöver vad som föreskrivs någon annanstans i lag har polisen på begäran av en polisman som hör till befälet rätt att trots sekretessbestämmelserna av en tjänstetillhandahållare som avses i lagen om behandling av kunduppgifter inom social- och hälsovården (703/2023) eller av en person som utför tjänstetillhandahållarens uppgifter få information om en persons närvaro i lokalerna hos en tillhandahållare av social- och hälsovårdstjänster under en viss tid och information om personens identitet, om informationen är nödvändig för att

1) avslöja eller utreda ett sådant brott för vilket det strängaste straffet enligt lag är fängelse i minst **tre** år, och informationen gäller en person som kan antas ha gjort sig skyldig till ett brott eller som är skäligen misstänkt för ett brott, eller ett brottsoffer,

2) avslöja eller utreda ett brott som avses i 20 kap. 6, 8 eller 18 § eller 23 kap. 3 § i strafflagen, och informationen gäller en person som kan antas ha gjort sig skyldig till ett brott eller som är skäligen misstänkt för ett brott, eller ett brottsoffer,

Betänkande Reservation 1

3) avslöja eller utreda ett brott som avses i 17 kap. 6 §, 21 kap. 5, 7, 10 eller 15 §, 28 kap. 1, 3 eller 4 §, 35 kap. 1 § eller 41 kap. 7 § i strafflagen, om gärningen riktar sig mot en tillhandahållare av social- och hälsovårdstjänster eller en person som sköter ärenden eller arbetar hos tillhandahållaren av social- och hälsovårdstjänster, och informationen gäller en person som kan antas ha gjort sig skyldig till ett brott eller som är skäligen misstänkt för ett brott, eller ett brottsoffer,

4) upprätthålla allmän ordning och säkerhet eller förebygga brott, om en person genom sitt uppförande i lokalerna hos en tillhandahållare av social- och hälsovårdstjänster orsakar fara som hotar liv, hälsa eller egendom,

5) skydda den nationella säkerheten mot verksamhet som utgör ett allvarligt hot mot den,

6) nå en person för verkställigheten av ett fängelsestraff eller för hämtning till domstol av svaranden i ett brottmål,

7) hitta en person som är försvunnen, misstänks vara försvunnen eller vars liv eller hälsa eventuellt är i fara.

(2 mom. som i FvUB)

7 kap.

Tystnadsplikt, tystnadsrätt och utlämnande av information

2 § (som i FvUB)

Ikraftträdandebestämmelsen (som i FvUB)

3.

Lag

om ändring av lagen om behandling av personuppgifter vid Gränsbevakningsväsendet

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen om behandling av personuppgifter vid Gränsbevakningsväsendet (639/2019) 33 § 2 mom., 35 § 3 mom., 36 § 2 mom. och 38 § 4 mom., av dem 36 § 2 mom. sådant det lyder i lag 1246/2020,

ändras 20 §, 21 §, 22 § 1 mom. 5 punkten, 29 och 32 §, det inledande stycket i 33 § 1 mom., 33 § 1 mom. 10 och 13 punkten och 39 §, av dem 32 § och det inledande stycket i 33 § 1 mom. sådana de lyder i lag 430/2024, och

Betänkande Reservation 1

fogas till lagen en ny 20 a § och till 33 § 1 mom., sådant det lyder delvis ändrat i lag 430/2024, en ny 14 punkt som följer:

20 § (som i FvUB)

20 a §

Rätt att få information av social- och hälsovården

Utöver vad som föreskrivs någon annanstans i lag har Gränsbevakningsväsendet på begäran av en anhållningsberättigad tjänsteman rätt att trots sekretessbestämmelserna av en tjänstetillhandahållare som avses i lagen om behandling av kunduppgifter inom social- och hälsovården (703/2023) eller av en person som utför tjänstetillhandahållarens uppgifter få information om en persons närvaro i lokalerna hos en tillhandahållare av social- och hälsovårdstjänster under en viss tid och information om personens identitet, om informationen är nödvändig för att avslöja eller utreda ett brott för vilket det strängaste straffet enligt lag är fängelse i minst **tre** år, och informationen gäller en person som kan antas ha gjort sig skyldig till ett brott eller som är skäligen misstänkt för ett brott, eller ett brottsoffer..

(2 mom. som i FvUB)

21-39 § (som i FvUB)

Ikraftträdandebestämmelsen (som i FvUB)

5.

Lag

om ändring av 2 och 4 kap. i lagen om brottsbekämpning inom Tullen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om brottsbekämpning inom Tullen (623/2015) 2 kap. 14 § 1 och 2 mom. samt rubriken för 4 kap. och 4 kap. 2 §, av dem 2 kap. 14 § 1 mom. sådant det lyder i lag 750/2017, och *fogas* till 2 kap. en ny 14 a § som följer:

**Betänkande
Reservation 1**

2 kap.

Tullens befogenheter vid tullbrottsbekämpning

14 § (som i FvUB)

14 a §

Rätt att få information av social- och hälsovården

Utöver vad som föreskrivs någon annanstans i lag har Tullen på begäran av en anhållningsberättigad tullman rätt att trots sekretessbestämmelserna av en tjänstetillhandahållare som avses i lagen om behandling av kunduppgifter inom social- och hälsovården (703/2023) eller av en person som utför tjänstetillhandahållarens uppgifter få information om en persons närvaro i lokalerna hos en tillhandahållare av social- och hälsovårdstjänster under en viss tid och information om personens identitet, om informationen är nödvändig för att avslöja eller utreda ett tullbrott för vilket det strängaste straffet enligt lag är fängelse i minst **tre** år, och informationen gäller en person som kan antas ha gjort sig skyldig till ett brott eller som är skäligen misstänkt för ett brott, eller ett brottsoffer..

(2 mom. som i FvUB)

4 kap.

Tystnadsplikt, tystnadsrätt och utlämnande av information

2 § (som i FvUB)

Ikraftträdandebestämmelsen (som i FvUB)

Helsingfors 10.6.2026

Saku Nikkanen sd
Juha Viitala sd
Paula Werning sd

Betänkande Reservation 2

Reservation 2

Motivering

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av polislagen och till lagar som har samband med den (RP 182/2025 rd) ökar myndigheternas rätt att få information genom reglering som ingriper i de grundläggande fri- och rättigheterna och som delvis förblir vag. Att effektivisera brottsbekämpningen och förbättra informationsutbytet mellan myndigheterna är välkomna mål. Den föreslagna regleringen är dock till många delar problematisk med avseende på kraven på godtagbarhet och nödvändighet samt kraven på exakthet och noggrann avgränsning när det gäller att få och lämna ut känsliga uppgifter. Dessutom är de föreslagna ändringarna ägnade att äventyra människors förtroende för social- och hälsovården.

De gröna och vänsterförbundet anser att betänkandet inte visar att propositionen är nödvändig i denna omfattning, särskilt inte när det gäller utlämnande av uppgifter om social- och hälsovårdstjänster. Det är särskilt oroväckande att regeringen i sin proposition inte har lyckats visa en tillräcklig balans mellan målen för brottsbekämpningen och konfidentialiteten i vård- och klientrelationen. Utifrån de sakkunnigyttranden som utskottet fått och social- och hälsovårdsutskottets utlåtande anser vi att de nackdelar som lagändringen medför med stor sannolikhet är större än fördelarna. Vid beredningen av lagändringarna borde man därför ha gjort en grundligare bedömning av ändringarnas konsekvenser och säkerställt att målen för regleringen kan nås utan oskäliga negativa konsekvenser.

Utgångspunkten är att propositionen delvis ställer säkerheten och integritetsskyddet mot varandra på ett sätt som ger en felaktig bild av att de grundläggande fri- och rättigheterna oundvikligen måste kringräddas för att öka säkerheten. Säkerheten byggs inte upp genom att undergräva medborgarnas förtroende för myndigheterna eller social- och hälsovårdstjänsterna, utan genom att stärka både säkerheten och de grundläggande fri- och rättigheterna samtidigt.

Likaså har proportionaliteten i de ändringar som föreslås i lagen om behandling av personuppgifter inom migrationsförvaltningen inte motiverats på ett sätt som väger in de farhågor som remissinstanserna framfört. Regleringen ändras så att myndighetens praxis som konstaterats vara lagstridig blir legitim, fastän det i de yttranden som utskottet fått konstateras att ändringen kan leda till att utsatta grupper, såsom offer för människohandel, inte längre vågar utträta ärenden hos Migrationsverket.

Lagförslagen i betänkandet förtydligar inte regleringen, utan förblir delvis vaga och lämnar rum för tolkning. Propositionen måste beredas på nytt i samarbete med företrädare för social- och hälsovårdsministeriet och branschaktörer och som helhet läggas fram på nytt för både grundlagsutskottet, social- och hälsovårdsutskottet och förvaltningsutskottet.

Förslag

Vi föreslår

**Betänkande
Reservation 2**

att riksdagen förkastar lagförslagen.

Helsingfors 10.6.2026

Anna Kontula vänst
Alviina Alametsä gröna